

ПРВИ ГОВОР КОЈИ ЈЕ ПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ
ДЕМОКРАТСКЕ ФЕДЕРАТИВНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ,
МАРШАЛ ЈОСИП БРОЗ ТИТО
ОДРЖАО У ШУМАДИЈИ — МЛАДЕНОВЦУ
18. ЈУНА 1945. ГОДИНЕ

Браћо и сестре, другови и другарице,

Ово је данас први пут, али не и последњи, да овдје, у вашем Младеновцу, могу да вас поздравим и да вам честитам на побједи коју сте извојевали заједно с осталим народима Југославије, уз помоћ херојске Црвене армије. Нашавши мало времена да дођем у Шумадију, мислио сам да ћу овдје можда наћи лица која нису највеселија. Срећан сам што могу да видим да народ у Шумадији, да ви овдје данас изражавате у пуној мјери своја осјећања, која одговарају великом историјском моменту у коме се налазимо, сјајној побједи коју су наши народи извојевали. Радостан сам што видим да је Шумадија у својој огромној већини спремна да брани своје тековине, извојеване крвљу најбољих синова Шумадије, Србије и свих осталих земаља Југославије.

Долазећи к вама, био ми је циљ и да видим како живите. Желио сам да видим шта је истина од оних прича које се шире по Београду о расположењу народа у Србији. („Доле реакционари!“) Дошао сам, јер ми смо спремни да примимо сваку умјесну критику.

Знам да сте свијесни тога како је тешко средити једну државу која је претрпјела овакве страхоте, овакве потресе и разарања као што је то случај с нашом земљом, поробљеном и несрећном у 1941. години, ослобођеном и зато срећном у 1945. Колико је напора потребно да би се све довело на једну колотечину! Ја знам има незгодних ствари, има много недостатака, недостатака из незнања, недостатака због недовољне иницијативе и активности, грешака, које наши непријатељи у својој злоби искоришћавају како би нам онемогућили брзо консолидовање разорене земље. Али, с друге стране, не треба заборавити да је наша Југославија федеративна држава у којој сви народи имају једнака права и дужности. Ми смо у овој борби често мислили како ћемо уредити нашу државу. Није доста имати пушку на рамену, или митраљез у руци, и ићи из дана у дан, из ноћи у ноћ у борбу, и сваког часа бити спреман да погинеш, а да не мислиш за шта ћеш гинути и како треба да буде сутра. Наши борци, наши омладинци, наши дје-

части ишли су у борбу не да би изгинули као очајници, него да би својом борбом и спремношћу да погину донијели срећу будућим покољењима. Наши борци су ишли у борбу и у смрт зато да се више не понови оно старо, него да се оствари ново, боље него што је било.

Српски народ заиста је учинио све да би наша земља и наши народи били слободни. Најбољи синови српског народа гинули су од 1941. године на бојним пољима у Србији, Босни, Војводини, Далмацији, Хрватској и другим крајевима наше земље, свуда гдје је било борбе. Морам да вам кажем да су прве јединице наше Народноослободилачке војске, које су тада још биле партизанске, биле састављене углавном од људи из ваших села, од ваше дјеце, од ваше браће. Многи се од њих више неће вратити, много их је остало на бојним пољима. Али, они су учинили херојско дјело које је за вјечита времена освјетљало лице српског народа. Они су били не само борци за слободу, — они су били носиоци братства и јединства. Српски синови били су носиоци братства и јединства, баш синови српског народа који су хтјели да прикажу као побљивача ...

Послије првог свјетског рата причало се о биткама на Кајмакчалану, о жртвама на солунском фронту, о многим жртвама које су пале за слободу и за бољу будућност српског народа. Да, оне су пале за бољу будућност, али та боља будућност није дошла српском народу. И, дошло је вријеме да српски народ узме своју судбину у своје руке. Он ју је и узео, и то у току овог рата. Тек сада су они који су замијенили борце што су гинули у ратовима од 1915. до 1918. године, тек сада су њихови нови ратни другови довршили дјело за које су се борили ратници на солунском фронту, на Кајмакчалану и гдје год се водила битка за слободу и бољу будућност српског народа и свих народа Југославије.

И онда је народ био ушао у борбу да му буде боље и да буде слободан. Али ствар је у томе што они који су онда управљали народом нису народу дали оно на шта је имао право. Народ није имао власти. Варали су га, и то тешко. Шпекулисали су са оним костима, са оном крвљу која је проливена на бојним пољима Србије и Македоније и на солунском фронту. Ми нећемо да се више шпекулише с крвљу нашег народа. Нека народ сам управља собом.

Српски народ је у овој борби дао највише жртава. Али, ја истовремено морам да подвучем да је у овој борби сваки народ Југославије посебице дао максимум што је могао дати. И Хрвати, и Словенци, и сви остали народи дали су све што су могли дати. Дали су и постигли су резултате — јер смо побиједили.

Али, ето, старо се још трза, још хоће да напакости, још хоће некако да продужи свој живот. А ми ћемо га уништити својим конструктивним радом и стварањем бољих форми унутрашњег државног уређења, бољих односа међу народима. На тај начин уништићемо старо. Не мислимо да га уништава-

мо силом оружја, него силом духа којим данас дише читава Југославија, сви наши народи, одлучни да живе вјечито у братској слози, да више не дозволе старе распре.

Наша земља налази се пред огромним и тешким задацима. Прво, нама је још увијек у војсци већи дио наших најспособнијих синова, наше браће и сестара. Али шта ћете, не можемо их још пустити кући, јер морају бити на стражи, морају чувати тековине, — да бисте ви овдје, у позадини, могли несметано подизати нашу земљу из разорености у којој се налази.

Ми смо 1941. ушли у борбу да бисмо се борили за свој опстанак, да бисмо очували своју част, свој образ. На нашој страни био је велики наш савезник — Совјетски Савез. Дуго времена ми смо се борили такорећи сами. Наш велики савезник — совјетски народ и његова непобједива Црвена армија — борили су се против највеће силе коју је знала Европа, и — биједили су је. А ми овдје, наоружани више чврстом вољом и духом него оружјем, борили смо се јер смо вјеровали да ће побједа бити на нашој страни, пошто смо имали савезника као што је Совјетски Савез. Совјетски Савез давао нам је моралну и материјалну подршку, и он нам је даје и данас у пуној мјери, те можемо бити сигурни да ћемо своје дјело — потпуно сређивање Југославије и изградњу земље — довести до краја. У томе нас никакве силе неће спријечити. Ту су још трагови велике борбе: овдје леже тенкови које су градили уралски металци. Ви сте овдје гледали каква је љубав синова руског народа према нашем народу, како гину и за нашу слободу — да би нам помогли да очистимо земљу од непријатеља. И као што су нас већ помогли приликом ослобођења наше земље, помагаће нас и убудуће, ако наша слобода и независност буду угрожене.

Ми смо потписали са Совјетским Савезом Уговор о узajамној помоћи, о послјератној сарадњи и пријатељству. Још сам био у Москви, кад сам чуо на какав је одјек наишао тај наш историјски акт. Читав наш народ, сви народи Југославије поздравили су овај савез, коме су тежили много и много година, али који разни реакционари нису хтјели да омогуће. Данас постоји и формално потписан акт који нас везе на дуго и дуго времена. Наш уговор није дјело појединаца, дипломата, политичара, руководилаца. Он је сазрио у вашим срцима, у срцима наших народа. И зато је неразрушив. Вјековима смо се борили раздвојени од наше велике словенске браће. Дошли су најсудбоноснији дани, кад је свијет стајао пред алтернативом да пође у средовјечни мрак или на пут слободе. И само благодарећи непобједивом Совјетском Савезу, његовој непобједивој Црвеној армији, синило је сунце слободе, а они који су наметали другима таму, сами су у таму пали. Дакле, други и браћо, ми имамо да захвалимо нашем великом савезнику што смо данас слободни, што смо коначно очистили нашу земљу од вјековног непријатеља — њемачког оствајача.

Сада је ред на нама — да се одужимо. Да бисмо се одужили, не треба ништа друго него да живимо у најискренијем пријатељству с тим нашим великим савезником и братом, са Совјетским Савезом, да учвршћујемо културне и друге везе (јер то захтијева прије свега наш интерес) и да чувамо тековине које смо извојевали у овој борби. Наша је судбина везана са нашом руском браћом, са нашом браћом Словенима. (Дуготрајно одобравање).

Ми морамо ићи линијом што јачег зближења и с нашом бугарском браћом. Ви сте видјели манифестације братства и јединства у борби против заједничког непријатеља и на повратку Прве бугарске армије. Дакле, треба да гајимо и да учвршћујемо, да продубљујемо и ту братску везу, сарадњу, која је била вјечито нарушавана од разних реакционара и у Бугарској и у Југославији.

Ради се о томе да Словени, који су вјечито били угрожавани од истог непријатеља, од германских освајача, убудуће буду уједињени и духовно и материјално, како би спријечили да се икад више понови онаква катастрофа каква је задесила Словене у овом рату. („Тако је!“)

Драга браћо и сестре,

Као што сам нагласио у почетку, ми имамо доста тешкоћа. Наша земља је осиромашена и опљачкана. Непријатељ је палио наша села, разарао наше друмове и железнице. Ми морамо напрегнути све своје снаге, како би се наш саобраћај што прије побољшао и како бисмо могли отпочети изградњу земље. Овдје има много сељака, и ја бих желио да ме чују сви сељаци Шумадије. Наша нова, федеративна Југославија још ништа није могла дати сељаку, не зато што није хтјела, него зато што није стигла, што још није могла. Али вјерујте, другови, ова данашња влада федеративне Југославије, данашњи руководиоци Југославије, мисле на то, јер ми, који смо били међу сељацима, који смо се заједно са њима борили, који смо такође створили из сељаштва — углавном из сељаштва, јер је то био већи дио у нашој војсци — данашњу Југословенску армију, не можемо заборавити да је наше сељаштво имало велику заслугу за ову величанствену побједу.

Сељаци, радници и поштена интелигенција, то су три фактора, три најважнија фактора у нашој земљи, који су гаранција да ми можемо изградити нашу земљу. Ни један од та три фактора не смије да буде фаворизиран, ни један више од другог, него подједнако. Наша земља мора подједнако да води рачуна и о једном и о другом и о трећем фактору.

Што се тиче питања аграрне реформе, које је сада постало актуелно, стварају се пројекти закона који ће бити дефинитивно размотрени вјероватно у Конституанти. Како ће тај проблем бити ријешен, то засад још не могу да изложим. Но, ми то мислимо ријешити врло радикално, потпуно, тако да се то питање више не понавља, како је то било у току предатних 25 година. У то будите увјерени. Наша је брига такође

и питање раздуживања. Ми водимо рачуна и о другим важним питањима. Ми водимо рачуна о томе како ће се ријешити питање накнаде за сељачке производе. И то питање још није ријешено. Донесена је привремена мјера и може да изгледа да сељачки производи сада нису праведно оцијењени, да су потчијењени. Кажем вам да ће они бити правилно оцијењени, и сељак ће добити правичну накнаду за своје продукте. Будите увјерени да ће тако бити. Сасвим друге околности спречавају да се то већ сада, одмах учини. Ви видите колико смо имали тешкоћа приликом размјене новца. Људи који су имали много новаца нису нам вјеровали. Мислили су да хоћемо да их преваримо и да им нећемо дати протувриједност, па су радије палили новац, а сада жале, јер виде да се врши исплата. Али, ми им нисмо криви.

Више повјерења, браћо и сестре, у данашњу власт, јер на превари ни једна власт не може дуго времена живјети. Она прије или касније мора да оде, а ми не желимо да одемо, јер таква је воља и потреба народа. Не зато што је нама лијепо и што ми то хоћемо, него зато што мора тако бити, јер је то у интересу народа. Према томе, ова данашња власт ради и мора да ради онако како је то у интересу народа. Нећу да кажем да нема грешака и да их неће још бити. Помозите да их исправимо! Помозите, критикујте, немојте мислити да ту има некога кога ћемо штитити или протезирати. Нема протекције. Са протекцијом и са корупцијом се не може ићи далеко. То нам је прошлост показала. Ми хоћемо једну поштenu народну власт. Нећемо да се она зове народна, а да ради против народа, јер се та власт неће моћи одржати. Зашто се наша војска, Народноослободилачка војска — партизани — одржала у току ове четири године? Зато што је радила и борила се онако како је то желио народ. Зато што је народ на сваком кораку видио у њој своју војску, зато што је она често и гладна и боса и гола ишла у борбу, радије него да узме што од сељака. И баш то је показало нашем народу, сељаку, да је то његова војска, и он јој је сам давао последње залогоје. Знао да су сељаци у Босни сами јели коприве, а хљеб давали својим војницима.

Тако је исто и с народном влашћу. Народна власт мора то да буде не само по форми, но и по суштини, да буде истински народна. Онда ће се она одржати, онда нема никакве опасности. Зашто смо ми овдје? Ми смо овдје да служимо народу. Ми смо били у војсци зато да се боримо за народ. И кад је тако, онда морамо радити онако како је у интересу народа. Ако не будемо ваљали, ви кажите своје.

Драга браћо и сестре, нама много пријете с расположењем народа у Србији. Пријете нам разни реакционари, а пријете нам и неки за које се није могло рећи да су реакционари... Но сувише је црвено и крваво ово наше бојиште, да би се могле продавати тековине. Кад дође вријеме, разумије се, наше ће се унутрашње прилике дефинитивно законски уредити. Ми нисмо ништа зурпирали. Али не можемо чекати. Живот тече

и ми морамо радити. Морамо градити мостове, морамо мобилисати људе, стварати радне батаљоне. Ми смо морали мобилисати и војску, да бисмо попунили редове, намјесто оних који су погинули, да бисмо истјерали окупатора. Све је то ситуација налагала, и то је била наша дужност, јер је то било у интересу народа. Ако ми сада у свом раду понегдје и погријешимо, вјерујте нам да не гријешимо хотимично, него да до тога долази зато што има толико тешкоћа да их је тешко савладати. Зато се обраћам вама — помозите нам! Ми нисмо против тога да и ви критикујете наше погрешке. Увијек сам говорио, па то и овдје кажем: сваку погрешку и неправилан рад треба критиковати. Али критиковати оправдано. Оправдано, а не као шпекуланти који, када виде неку гријешку, одмах почну да бушкају и да нападају читав наш рад. Такав шпекулант није само непријатељ власти, него читавог народа. Он није ваш пријатељ, него је ваш непријатељ.

Ја знам да вас много интересује какви ће бити избори, како ћемо коначно уредити нашу државу — јер главни коријени су дати, основа је ту. Јасно је да ћемо ми одржати изборе за Конституанту, у коју ћете ви послати своје представнике, оне људе у које имате пуно повјерење. У тој Конституанти биће претресено још једном све оно што је досад рађено — и све што ваља биће потврђено, а што је непотпуно биће усавршено и озакоњено. Нисмо ми ишли за тим да наметнемо народу нешто што он не би хтио. Ми народну власт нисмо створили декретима, нисмо је створили ми, већ је сам народ створио своју власт. Ви знате шта би било од нас да смо чинили нешто што народ не би хтио. Нестало би нас одавно. А ми смо одољели свим олујама које су ишле против нас, свим недаћама, и остали смо побједници не зато што смо неки легендарни хероји којима ништа не би могло да се супротстави, него што је код нас такав народ, у свакој нашој федералној јединици, који је био дубоко свијестан значаја ове борбе. Он, народ, помогао нас је и ми смо побиједили само зато што смо имали коријена у народу, што нас је народ помагао. Никакво чудо нас није спасло. Никакво чудо није нам помогло. Ако се може говорити о чуду, онда је чудо наш народ, који је био способан за такве циновске жртве и напоре, а ми, синови тога народа, вршили смо само своју дужност и ништа више.

Према томе, драга браћо Срби, у догледној будућности рјешаваће се коначно судбина наше земље, унутрашњег јединства, и онда ћете опет моћи рећи своју вољу. Али, то не значи да ћете је рећи једном заувјек. Дошло је вријеме да они који управљају народом нису „помазаници божји“, него људи које народ поставља и може да их смијени кад то хоће. (Дуготрајно одобравање и клицање: „Шумадија хоће Тита!“)

На крају бих вас поздравио и пожелио вам да у свом будућем раду имате много успјеха. Много наде полажем у нашу омладину, која је предњачила у борби и надам се да ће предњачити исто тако и у изградњи земље. Много наде полажем у наше сељаштво, које је упорно и свијесно својих задатака

и својих права. Полажем много наде и вјере у наше жене, које су у борби извојевале своје право да учествују у друштвеном животу на једнакој нози с мушкарцима. Полажем наду у све вас који чувате наше тековине, извојеване са тако много крви.

Да живи наша нова федеративна Југославија!

Да живи братство и јединство народа Југославије!

Да живи херојска Југословенска армија!

Да живи наш велики савезник Совјетски Савез!

Смрт фашизму — слобода народу!

НАРОДНИ ХЕРОЈИ КОЈИ СУ СЕ БОРИЛИ У РЕДОВИМА КОСМАЈСКИХ ПАРТИЗАНА¹

АБРЛИН Јурја **СТЈЕПАН** — Степа, рођен 1913, Дражник, Слуњ, Хрватска, каменорезац, члан КПЈ — СКЈ 1941; погинуо у борби против њотићеваца 12. априла 1943. у Лисовићу, Космај, као политички комесар Космајске чете Првог шумадијског одреда. Проглашен за народног хероја 9. октобра 1953.

ВЛАЈИЕ Животе **МИЛОСАВ**, рођен 1921, Парцани, Сопот, Србија, радник, Србин, члан КПЈ — СКЈ од 1941; погинуо у борби против недићеваца (жандарма) 25. јуна 1943. у Влашкој, Космај, као заменик команданта Космајског одреда. Проглашен за народног хероја 6. јула 1945.

ГАЈИН Михајла **ЉУБИВОЈЕ** — БОКА, рођен 1905, Мали Пожаревац, Гроцка, Србија, земљорадник, Србин, члан КПЈ — СКЈ од 1939; погинуо у борби против недићеваца (жандарма) 21. фебруара 1944. у Малом Пожаревцу. Проглашен за народног хероја 9. октобра 1953.

ДАМЊАНОВИЋ — **МАРКОВИЋ** Животе **БОЖИДАРКА** — **КИКА**, рођена 1920, у Младеновцу, Србија, учитељица, Српкиња, члан КПЈ — СКЈ од 1941. Проглашена за народног хероја 9. октобра 1953.

БУРАШИНОВИЋ Јована **ВОЈИН** — **КОСТЈА**, рођен 1919, Велики Бастаји, Дарувар, Хрватска, радник, члан КПЈ — СКЈ од 1941. Проглашен за народног хероја 20. децембра 1951.

ЗАФРЕД Антона **ИВАН** — **МИБА СЛОВЕНАЦ**, рођен 1908, Постојна, Словенија, Словенац, члан КПЈ — СКЈ, погинуо у борби против недићеваца (жандарма) у Неменикућама, Космај 3. јуна 1943. Проглашен за народног хероја 9. октобра 1953.

ИВКОВИЋ Петра **ЉУБОМИР** — **ШУЦА**, рођен 1910, Дучина, Сопот, Србија, Србин, радник, члан КПЈ — СКЈ од 1939. Проглашен за народног хероја 1953. године.

ЈОВАНОВИЋ Милана **МИРОСЛАВ**, рођен 1915, Пожаревац, Србија, Србин, студент права, члан КПЈ — СКЈ од 1939; по-

¹ У овај списак нису унети народни хероји који су пре раздвајања Космајско-посавског одреда били у посавским четима.

гинуо у борби против Немаца у Пријепољу 4. децембра 1943, као политички комесар 3. батаљона 1. шумадијске бригаде. Проглашен за народног хероја 6. јула 1953.

ЈОВАНОВИН Животе РАДОВАН — РАДЕ, рођен 1904, Парцани, Сопот, Србија, Србин, земљорадник, члан КПЈ — СКЈ од 1939; погинуо у борби против недићеваца (жандарма) у Слатини, Космај, 25. септембра 1941, као заменик команданта Космајског НОП одреда. Проглашен за народног хероја 20. децембра 1951.

МАРКОВИН Станимира БОРИВОЈЕ — БОРА, рођен 1907, у Забрежју, Обреновац, Србија, Србин, радник, члан Скоја од 1928, члан КПЈ — СКЈ од 1934, погинуо у борби против Немаца на Кадињачи код Ужица 29. новембра 1941. Проглашен за народног хероја 6. јула 1945.

МЛАДЕНОВИН Милана СВЕТОМИР — СВЕТА, рођен 1915, Сараорци, Велика Плана, Србија, Србин, железнички службеник, члан КПЈ — СКЈ од 1939; тешко рањен у борби против Немаца код Тулежа, Шумадија, 22. фебруара 1942. убио се да не би пао непријатељу у руке. Проглашен за народног хероја 9. октобра 1953.

МУКЕР Ивана ИВАН, рођен 1914, Батињани, Дарувар, Хрватска, радник, члан КПЈ — СКЈ од 1940. Убио се 12. марта 1942. у Смедеревској Паланци, да не би пао у руке непријатељу који га је опколио. Проглашен за народног хероја 8. октобра 1953.

ПОПОВИН Александра КОНСТАНТИН — КОЧА, рођен 14. марта 1908, Београд, Србија, Србин, публициста, члан КПЈ — СКЈ од 1933. Проглашен за народног хероја 27. новембра 1953.

СТЕФАНОВИЕ Косте ИВАН — СРБА, рођен 1912, Смедерево, Србија, Србин, радник, члан КПЈ — СКЈ од 1940. Проглашен за народног хероја 8. октобра 1953.

СТОЈКОВИН Буре МИЛИВОЈЕ — МИБА, рођен 1918, Умчари, Гроцка, Србија, Србин, студент медицине, члан КПЈ — СКЈ од 1941; у борби против Немаца и недићеваца (жандарма) који су га опколили самог у Умчарима 17. октобра 1942. тешко је рањен и заробљен, а затим отеран у Београд и после тешког мучења стрељан у Јајинцима 19. фебруара 1943. Проглашен је за народног хероја 8. октобра 1953. године.

УМЈЕНОВИЋ Стојана МИЛОРАД — МИБО, рођен 1920, у Доњем Первану, Бања Лука, Босна и Херцеговина, радник, члан Скоја од 1940, члан КПЈ — СКЈ од 1941; погинуо у борби против Немаца у Пријепољу 4. децембра 1943. Проглашен за народног хероја 8. октобра 1953.

Ш Т А Б

КОСМАЈСКО-ПОСАВСКОГ НАРОДНООСАОБОДИЛАЧКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА (2—31. јул 1941. год.)

Командант — КОНСТАНТИН КОЧА ПОПОВИК-ПЕРА
Политички комесар — БОРА МАРКОВИК-СЕЉАК
Заменик команданта — РАДОВАН ЈОВАНОВИЧ-РАДЕ

П Р Е Г Л Е Д

ЧАЛНОВА ШТАБА КОСМАЈСКОГ НАРОДНООСАОБОДИЛАЧКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА „РАДЕ ЈОВАНОВИЧ“

Команданти :

Милутин Тодоровић, август — средина октобра 1941.
Радомир Вуковић — „доктор“ Мики, крај новембра — почетак децембра 1941.
Душан Угреновић, децембар 1941. — средина фебруара 1942.
Иван Мукер, друга половина фебруара 1942.
Љубомир Ковачевић, март 1942.
Љубомир Милановић Гута, април 1942.
Иван Срба Стефановић, мај — јули 1943.
Михаило Миша Гавриловић, август — октобар 1943.
Иван Срба Стефановић, средина новембра 1943. — средина маја 1944.
Душан Поповић Вуја Азањац, средина маја — јун 1944.
Драга Стефановић Петријевац, крај јуна — јули 1944.
Иван Срба Стефановић, август — прва половина септембра 1944.
Драга Стефановић Петријевац, друга половина септембра 1944.
Иван Срба Стефановић, октобар 1944.

Вршиоци дужиости команданта :

Јанко Марјановић, октобар — новембар 1941.

Милан Лазаревић Мечка, половина новембра — децембар 1943.

Душан Поповић Вуја Азањац, децембар 1943. — јануар 1944.

Драга Стефановић Петријевац, фебруар — мај; крај јуна — јул 1944.

Заменици команданта :

Раде Јовановић, јул — септембар 1941.

Љубомир Шуца Ивковић, октобар 1941. — фебруар 1942.

Милосав Влајић, мај — јун 1943.

Политички комесари :

Јован Јерковић Јоле, август — септембар 1941.

Борђе Јовановић Бока Јарац, октобар 1941. — фебруар 1942.

Бура Гајић, март — јун 1942.

Борђе Јовановић Бока Јарац, мај — крај јула 1943.

Мирко Лаза Пандуровић, крај јула — почетак децембра 1943.

Љубомир Шуца Ивковић, децембар 1943. — јун 1944.

Стева Божа Стојић, јули — август 1944.

Живко Жиле Пауновић, септембар — октобар 1944.

Заменици политичких комесара :

Драгослав Дража Марковић, септембар — новембар 1941.

Бура Гајић, децембар 1941. — фебруар 1942.

Божидарка Кика Дамњановић, мај — август 1943.

Душко Драгутин Павличић Крцун, септембар 1943. — јун 1944.

Љубомир Шуца Ивковић, јули — септембар 1944.

Слободан Марковић, септембар — октобар 1944.

Начелници штаба :

Бранко Пољанац, август — септембар 1941.

Начелници одредског санитета :

Др Дејан Поповић, август — септембар 1941.

Др Виктор Колин, мај — септембар 1943.

**ДРУГАРИЦЕ И ДРУГОВИ
КОЈИ СУ СЕ БОРИЛИ У РЕДОВИМА КОСМАЈСКИХ ПАРТИЗАНА
— НОСИОЦИ „ПАРТИЗАНСКЕ СПОМЕНИЦЕ 1941. ГОДИНЕ”**

**Белић,
Борић Загорка Зага
Василић Марјан Маре
Виторовић Александар Цига
Виторовић Милета Слика
Владетић Петар Галама
Гавриловић Михајло Миша
Дамњановић Божидарка Кика
Бурашиновић Војин Костја
Буричић Радомир
Ивановић Миладин
Ивковић Лзубомир Шуца
Илић Владислав Шуца
Илић Милојко
Илић Павле Вељко
Јовановић Манојло
Јовичић Драгица Белка
Косовац Војислав Воја
Лазаревић Доброслав Дрводељац
Љубиновић Љубомир Павле
Марковић Бошко
Марковић Драгослав Дража
Мештеровић Бур
Младеновић Никола
Николић Радомир Милош
Обрадовић Добривоје Доца**

Остојин Жарко Лала
Оцокољић Станислав Цоле
Павошевић Павле — Паја боксер
Пандуровић Мирко Лаза
Перишић Јово
Пољанац Бранко
Поповић Константин Коча
Радовановић Живорад — Жика Космајац
Радојичић Милутин Шуца
Ристовић Миодраг Мија
Сарић Јуре
Симић Душан
Сингер Славко
Станковић Никола
Степановић Живојин Жоја
Стефановић Иван Срба
Стојковић Борђе Американац
Ташић Миливоје Бели
Тевавац Мирко Бели
Бурувија Тоде
Филиповић Војислав Воја
Црвенчанин Вера
Шарановић Борђе Бока
Швабић Михаило
Штернић Максим Маки

БОРЦИ КОСМАЈСКОГ ОДРЕДА — ГЕНЕРАЛИ ЈНА

Гавриловић Михаило Миша, генерал мајор авијације
Ивановић Миладин, генерал потпуковник
Илић Павле Вељко, генерал пуковник
Мештеровић Бура, генерал пуковник
Оцокољић Станислав Цоле, генерал мајор
Пољанац Бранко, генерал потпуковник
Поповић Константин Коча, генерал пуковник

БОРЦИ КОСМАЈСКОГ ОДРЕДА — ШПАНСКИ БОРЦИ

Мештеровић Бура
Поповић Константин Коча
Чолић Славко

ПОДАЦИ О БОРЦИМА КОСМАЈСКОГ ОДРЕДА „РАДЕ ЈОВАНОВИЋ“ 1941. ГОДИНЕ

Нема сачуваних докумената (спискова) о личном саставу Космајског одреда у току НОР-а.

Прикупљајући грађу за ову књигу дошао сам до података о знатном броју другарица и другова који су били у одреду 1941.

Иако су ови подаци непотпуни, а вероватно има и нетачности, надам се да ће ипак допринети даљим напорима на утврђивању целокупног личног састава Космајског одреда у току његовог постојања 1941—1944. године.

Овај списак су прегледали и дали своје примедбе: Бурашиновић Војин Костја, Ивановић Миладин, Илић Властимир Шуца, Ивковић Лзубомир Шуца, Косовац Војислав, Лазаревић Доброслав, Пандуровић Мирко Лаза, Радојичић Милутин Шуца, Симић Душан, Стевановић Милован Каља, Тодје Нурувија и Чолић Славко, на чему им се и овом приликом захваљујем.

АБРЛИН Јураја СТЈЕПАН — Степа Курир; р. 1914, Дрежник, Слуњ, Хрватска; каменорезачки радник, члан КПЈ; погинуо као комесар Космајске чете Првог шумадијског одреда у Лисовићу априла 1943.

АКСЕНТИЈЕВИН Данила БРАНИМИР — Брана, р. 1913, Грабовац, Обреновац, Србин; учитељ у Рогачи, Сопот; члан КПЈ; комесар чете; погинуо крајем 1941. код Ивањице.

АНАСТАСИЈЕВИК НАДА — Нада плава, ученица 5 разреда гимназије; члан СКОЈ-а; дошла из Београда; заробљена у Сандаку почетком 1942. и спроведена у лотор у Ужицу, а затим у шабачки логор, одакле је пуштена и дошла у Београд; касније је отишла у партизане јужне Србије где је погинула.

АНАФ СОЛОМОН — Жика, р. 1914. Пожаревац, Јеврејин, члан КПЈ; комесар чете; погинуо у Венчанима октобра 1941. године.

АНБЕЛКОВИК Борћа БОЖИДАР, р. 1922, Арнајево, Посавина, Србин, земљорадник, члан КПЈ; погинуо у Тулежу фебруара 1942.

АРСЕНИЈЕВИЋ ДОБРИЛА, р. 24. марта 1919. у Ритопеку, Гроцка, Српкиња, чиновник, члан КПЈ, дошла из Београда; ухваћена са групом партизанки Одред код Лџига новембра 1941. године од четника Драже Михаиловића, предата Немцима у Ваљеву одакле је пуштена; поново је уапшена од специјалне полиције 1943. и стрељана 1944.

АРСИК М. ДРАГОЛЈУБ, ковач, р. око 1922. у Барајеву, Србин, ухваћен после борбе код Тулежа, отеран у бањички логор и стрељан.

АТАНАЦКОВИК ЖИВОЈИН — Поп Дина, р. 1908, Бунар, Јагодина, Србин; свештеник са службом у Раљи, Сопот; члан КПЈ; погинуо као борац Прве чете у Драгољу код Белановице у Шумадији новембра 1941.

БАБИБ БРАНКО, р. 1914, Гашница, Босна и Херцеговина, обућарски радник, члан КПЈ; дошао из Београда; рањен новембра 1941. у Шумадији, послат на лечење у Ужице, нестао на Златибору — вероватно убијен од Немаца крајем новембра или почетком децембра 1941. године. (?)

БАНДИН Илије ДАРИНКА — Дара р. 1923, од оца Илије и мајке Ане у Дервенти, Босна, радница; средином септембра ступила у Грочанскоподонавску чету; после неколико дана ухваћена од љотићеваца, отерана у логор на Бањицу и стрељана 29. IX 1941. године.

БАНДИН Илије МИЛЕВА, р. 1921. од оца Илије и мајке Ане, Дервента, Босна, радница; средином септембра са сестром Даринком ступила у Грочанскоподонавску чету; ухваћена је после неколико дана од л>отићеваца и отерана у логор на Бањици где је заједно са сестром Даром стрељана 29. IX 1941.

БАНЕ, ћак дошао из Београда.

БАРУХ БОРА, р. 1911. Београд, Јеврејин; члан КПЈ; коме-сар чете; са групом рањених и промрзлих партизана ухваћен у околини Ваљева почетком 1942. године одакле је спроведен у Београд и стрељан као притвореник бањичког логора јула 1942.

БЕБА, текстилна радница из Земуна; дошла у Одред са мужем који се звао Мали; била је у Другој чети; вероватно је са групом партизанки Одрета ухваћена од четника Драже Михаиловића код Љига, новембра 1941. и стрељана.

БЕЛИН, радник у руднику мермера у Ропчеву одакле је и дошао у Одред; место и време рођења непознато; вероватно је из Војводине; у Санџаку је прешао у друге јединице; умро је као носилац „Партизанске споменице 1941“.

БЛАГОЈЕВИН МИОДРАГ — Бата, р. 1914. Смедеревска Паланка, Србин, службеник у Врбасу, члан КПЈ; у току јесени прешао у Посавски одред, погинуо код Ситнице у Босни, новембра 1942.

БЛАЖЕК АЛЕКСАНДАР, р. 1920. у Кенисбергу, Немачка, ћак, члан СКОЈ-а, дошао из Београда; после борбе у Камендолу априла 1942. напустио јединицу и вратио се у Београд; био је хапшен и отеран у логор, али му је мајка била Немица па је пуштен из затвора и према непровереним подацима обукао немачку униформу и радио у њиховој полицији.

БОГДАНОВИН МИЛИВОЈЕ — Арнаут, р. 1900, Лисовић, Сопот, Србин, радник; погинуо октобра 1944. у борби са Немцима као политички радник.

БОЖИН БОЖИДАРА ЈОВАН — Битољац, р. 25. октобра 1921. у Лесковцу, машински техничар, дошао у одред из Београда.

БОРА; пушкомитраљезац, из Београда, рањен на Руднику новембра 1941.

БОРИБ. Михаила ЗАГОРКА — Зага, ученица из Врбике код Младеновца, Српкиња, сада носилац „Партизанске споменице 1941. године."

„БОСАНАЦ", дошао из Београда; у Санцаку прешао у другу јединицу.

БОНИН МИОДРАГ, трговачки помоћник; Карловци; дошао у Одред из Београда; погинуо у зиму 1941/42, заједно са Лазић Боривојем Варнавом у Америћу (према непријателским документима).

БРАНКО, дошао из Београда; у Санцаку прешао у другу јединицу.

БРКИН МИЛАН — Далматинац, родом из Далмације; живео у Кнежевцу код Београда; новембра 1941. изгубио везу са Одредом и вратио се кући.

БУДИМИР — Буда, радник, избеглица из Босне, родом из Бања Луке; дошао из Београда; као курир Одрета ухваћен од четника на Маљену, почетком 1942. и заклан.

БУРГЕР БУРБА — Ружа, текстилна радница у Земуну; супруга Ота; са групом партизанки Одрета ухваћена од четника Драже Михаиловића код Љига новембра 1941. и стрељана.

БУРГЕР ОТО, радник у Земуну, члан КПЈ; дошао у Одред из Земуна; погинуо крајем 1941. или почетком 1942. године.

БУЦАЛОВИН Игњата **ДУШАН**, р. 1902. Пишковац, Босна, обућарски радник у Смедереву, био у Грочанскоподонавској чети, погинуо 1941.

ВАСИЛИБ МАРЈАН — Маре, р. 1921. Земун, Хрват, металски радник, члан СКОЈ-а; дошао из Земуна; сада носилац „Партизанске споменице 1941".

ВАСИЛЕВИН Милана **БРАНИСЛАВ**, р. 1920. Мала Иванча, Гроцка, земљорадник, Србин, погинуо 1941.

ВАСИЉЕВИН Павла Илија, р. 1912. Амерић код Младеновца; погинуо у свом селу чим је ступио у Одред, октобра 1941.

ВЕКИБ Василија **СВЕТИСЛАВ**, р. 1914. Поповић, Космај, Србин, опанчарски радник; ухваћен као рањеник од четника у Шумадији 1942. и убијен.

ВЕСИН Богдана **ВЛАСТИМИР** — Власти трамвајџија, р. 1919, Дрлупа, Сопот, ђак Четврте мушке гимназије у Београду; намењеник дирекције трамваја и електричног осветљења у Београду; у Санцаку прешао у другу јединицу; погинуо јула 1943. у Шековићима, источна Босна.

ВИРАГ МИЛАН — Боксер, металски радник у Земуну и Београду, члан КПЈ; био боксер у земунском клубу „Демсеј"; пушкомитраљезац Прве чете; према непријатељској документацији 24. фебруара 1942. у Губеревцу, Космај, ухваћен је од жандарма Бираг Милан, р. у Руми, што се може односити и на њега; по мишљењу неких другова по народности је Маћар јер на маћарском језику Вирав значи цвеће.

ВИТОРОВИН МИЛЕТА — Сликаp, студент, p. у Шепшину, Младеновац; почетком 1942. ухаћен и интерниран у Норвешку; сада носилац „Партизанске споменице 1941“.

ВЛАДЕТИН ПЕТАР — Галама, пекарски радник у Смедереву, родом из села Бојна у Банији, Хрватска, сада носилац „Партизанске споменице 1941“.

ВЛАЈИН Ж. МИЛОСАВ, p. 1921. Парцани, Сопот, Србин; пружни радник, заменик команданта Одредa; погинуо у Влашкој код Младеновца јуна 1943.

ВОЈА ПИЛОТ, намештеник фабрике „Икарус“ у Земуну, родом из Срема; погинуо у Камендолу априла 1942.

ВОЈА „ТЕКСТИЛАЦ“ — Лала гробар; дошао из Београда; после борбе код Тулежа са групом рањених бораца дошао на лечење у Београд.

ВРАНИН ЈУРЕ, радник у Београду — Раковици; члан КПЈ; враћен из Одредa на партијски рад у Београд; нестao.

ВУКОВИН РИСТА РАДОМИР — доктор Мики, капетан бивше југословенске војске, Црногорац из Мојковца служио у краљевој гарди где је био командир чете за везу; погинуо код Заглавка на путу Ужице — Бајина Башта 3. децембра 1941.

ВУКОВИН МИОДРАГ — Миле сељак, студент из Барајева; погинуо на сремском фронту као комесар батаљона јануара 1945.

ГАВРИЛОВИЕ Гаје ЖИВКО — Гавра, p. у Белом Поточу код Београда, Србин, студент, члан КПЈ, дошао у Одред из Београда; рањен 1942. и убрзо умро.

ГАЈИН БУРА, металски радник, дошао из Београда; члан КПЈ; заменик комесара Одредa; погинуо почетком 1943. у Београду као члан МО КПЈ за Београд, рођен 1920. у селу Подвиње код Славонског Брода; Србин, одрастао у селу Соколац — Липар код Куле у Бачкој; у Београду радио у ИМР.

ГАЈИН М. ПЕТАР, p. 1914. у Лесковцу, електричарски радник, члан КПЈ; радио у Смедереву; погинуо као борац Грочанскопудунавске чете на Варовницама 25. септембра 1941. '

„ГОЛМАН“, обалски радник са Чукарице; играо је фудбал, погинуо 1941; био у Младеновачкој чети у време блокаде Космаја августа 1941.

ГОЛУБОВИЕ Милутина ЉУБИША, p. у Лисовићу, Сопот, 1921. Србин, земљорадник; погинуо код Тулежа фебруара 1942. године.

ГОРУНОВИЕ Добросава МИЛОСАВ, p. 1922. у Барајеву, Посавина, Србин, земљорадник, погинуо на Руднику новембра 1941. године.

ГРОЗДАНОВИЕ ВАСА — Тенк, обалски радник у Смедереву; био у Грочанскопудунавској чети.

ДАБИЕ МИЛЕНКО — Браца, p. 1919. Костајница, Хрватска, студент технике Загребачког свеучилишта, члан КПЈ; у лето 1941. као избеглица дошао у Београд одакле је отишао у Кос-

мајски одред; због болести остао у Новој Вароши, после прешао у Прву пролетерску бригаду; као рањеник погинуо на Вучеву јуна 1943. године за време битке на Сутјесци.

ДАВИЧО С. ИСАК — Еди, р. 1922. Београд, Јеврејин, студент, члан СКОЈ-а, дошао из Београда, као рањени партизан у борби код Венчана у Шумадији ухваћен од жандарма, отеран у Београд и стрељан у Бањичком логору 1942. године.

ДАНЕ — „Ватрогасац“, родом из Лике, погинуо у Манићу новембра 1942.

ДЕМОЊА РАДЕ, радник родом из Глине, Хрватска, погинуо у Бељини 20. фебруара 1942. године.

ДИШИН Радована **МИЛАН**, р. 1914. Кораћица, Младеновац, Србин, каменорезац, заробљен и стрељан у бањичком логору 1942.

ДРАГО, водник Првог вода Друге чете, стар око 40 година, дошао из Београда јула или почетком августа.

ДРВОДЕЛЗАЦ, столарски радник са Чукарице, дошао из Београда, погинуо код Тулежа фебруара 1942. године.

БЕНБИН БРАНИСЛАВ, радник из Смедерева; борац Грочанскоподоунавске чете, заробљен у борби на Варовницама 25. IX 1941. од Љотићеваца и стрељан.

БОКИН Аритона **БОГОЉУБ** — Божа Рус, р. 1923. Барајево, Посавина, земљорадник, крајем октобра изгубио везу са Одредом и вратио се кући.

БОРБЕВИБ Светозара **МИЛОРАД** — Миле брица, р. 1919. Србин, Гунцати, Посавина, дошао из Београда где је живео и радио као берберин, погинуо у Слатини као борац Прве чете септембра 1941. године.

БУРАШИНОВИН ВОЈИН — Костја, р. 1919. Бастаји, Дарувар, Хрватска, радник, дошао из Београда августа 1941, члан КПЈ, као болестан вратио се са Златибора где се налазио Одред јануара 1942. у Санцак, када је прездравео ушао у састав Друге пролетерске бригаде.

БУРИЧИН Љубомира **РАДОМИР**, р. 1920. у Малом Пожаревцу, Србин, активни подофицир бивше југословенске војске, био у Грочанскоподоунавској чети, заробљен крајем 1941. и интерниран у Норвешку, носилац „Партизанске споменице 1941“.

ЕЈДУС Др **ЛОТА**, лекар; дошла у Одред из Београда, убијена од четника Драже Михаиловића новембра 1941. на Равној Гори.

ЕРИН ЖИВОСЛАВ — Цуксвир р. у Лисовићу, Сопот, Србин, надничар — сеоски слуга, изгубио везу са Одредом крајем 1941. дошао кући где је ухваћен од жандарма, отеран у бањички логор и стрељан 1942.

„ЖЕЛЕЗНИЧАР“ — жел. службеник у Раљи, Космај остао у Босни; према неким изворима погинуо на Руднику новембра 1941.

ЖИВАНОВИН Саве МИЛИВОЈЕ, р. 1923. у Дучини, Сопот, землјорадник, Србин, ухваћен и стрељан од Немаца 1941.

ЖИВАНОВИН Саве ЉУБОМИР — Брка, р. 1923. Дучина, Сопот, Србин, ђак, сада носилац „Партизанске споменице 1941“.

ЖИВКОВИН Т. ВИТОМИР — Циганче, ковач, Мали Пожаревац, борац Грочанскопонунавске чете, предао се жандармима маја 1942. отеран у логор на Бањици где је стрељан.

ЖИВКОВИН Радомира ДРАГОСЛАВ — Драга Гага, р. 1915. Обреновац, Србин, члан Округног комитета КПЈ за округ београдски, тапетарски радник, дошао из Београда средином септембра 1941. у селу Сушицама код Ваљева, погинуо 21. јануара 1942.

ЖИВОЈИНОВИН МОМЧИЛО — Живинар, р. у Америћу, Младеновац, Србин, ђак, ухваћен од специјалне полиције и стрељан у Малом Пожаревцу 1943.

ЖИВОТА, погинуо у Тулежу фебруара 1942.

ЖИВОТИН Животе БОРА, р. 1915. Вучак, Смедерево, Србин, потпоручник бивше југословенске војске, командир треће — Грочанскопонунавске чете новембра 1941. прешао у Други београдски батаљон Посавског одреда, погинуо јуна 1942. у селу Сеона код Острошца у Босни.

ЖИКА „Брадоња“ погинуо у блокади Космаја.

ЗАБРДАЦ БЛАГОЈЕ, р. у Бастајима код Дарувара, Хрватска, члан КПЈ, у Санцаку прешао у другу Пролетерску бригаду, умро 1943.

ЗЕКОВИН НИКОЛА, пекарски радник у Смедереву, члан КПЈ, борац Грочанскопонунавске чете, у Санцаку напустио Одред.

ЗЕЧЕВИН — „Зека“, ђак IV мушке гимназије у Београду, после борбе код Тулежа вратио се у Београд.

ЗОРИЦА, студент медицине, била у Другој чети, ухваћена са групом другарица Одреда новембра 1941. од четника Драже Михаиловића и убијена.

ЗУБОВ НИКОЛА — Рус, погинуо у блокади Комаја августа 1941.

ИВАНОВИН Јуре ЈОСИП — Јоца, р. 1914. Ракетно Посушје, Босна и Херцеговина, лимарски радник, радио у Смедереву, члан КПЈ, био комесар Грочанскопонунавског партизанског одреда, после борбе у Тулежу са групом партизана Одреда пребацује се у Јасеницу и Поморавље где је ухваћен и убијен у Смедеревској Паланци марта 1942.

ИВАНОВИН МИЛАДИН, р. 1906. у Даниловграду, Црна Гора, Црногорац, учитељ, члан КПЈ, дошао из Београда, водник вода у Првој чети, септембра 1941. прекомандован у Посавски одред, сада носилац „Партизанске споменице 1941“.

ИВКОВИН Петра ЛЬУБОМИР — Шуца, р. 1910. Дучина, Сопот, Србин, обућарски радник, члан КПЈ, заменик команданта Одрета, сада носилац „Партизанске споменице 1941”. и Ордена народног хероја.

ИВКОВИН Петра МИЛОРАД, р. 1904. у Дучини, Сопот, Србин, обућарски радник, члан КПЈ, ухваћен 1942. као политички радник у срезу космајском и отеран у бањички логор где је сгрељан.

ИВКОВИН Драгомира МИЛОСАВ, р. у Барајеву, Посавина, Србин, земљорадник, погинуо у Венчанима октобра 1941.

ИВКОВИН Петра МИОДРАГ, р. 1906. у Дучини, Сопот, Србин, земљорадник, погинуо 1943. као члан СП КПЈ за срез космајски.

ИЛИН Драгомира ВЛАДИСЛАВ — Мали Шуца, р. 1910. у Парцанима, Сопот, Србин, обућарски радник, у Санџаку прешао у Прву пролетерску бригаду; сада носилац „Партизанске споменице 1941”.

ИЛИН Велимира МИЛЕНА, учитељица, кандидат за члана КПЈ, дошла из Београда са еупругом Вељком; ухваћена са групом другарица Одрета код Лџига почетком новембра 1941. од четника Драже Михаиловића и убијена, код с. Брајића.

ИЛИН ВОЈИСЛАВ, намештеник, дошао из Београда, радио у СБОТИЧ-у.

ИЛИН Вукмана МИЛИВОЈЕ, р. 1905. у Парцанима, Сопот, Србин, обућар; погинуо у Барајеву у борби са Немцима октобра 1941.

ИЛИН МИЛОЈКО, радник, р. у Парцанима, Сопот, Србин, изгубио везу са Одредом крајем 1941. ухваћен и интерниран у Норвешку, сада носилац „Партизанске споменице 1941”.

ИЛИН ПАВЛЕ — Вељко, р. 1910. Брусник, Зајечар, Србин, капетан бивше југословенске војске, дошао из Београда са еупругом Миленом, командир Друге чете и начелник штаба Одрета, умро пре неколико година као носилац „Партизанске споменице 1941”.

„ИНЖЕЊЕР”, дошао из Београда, каналом преко Шепшина, био официр бивше југословенске војске.

ЈАКОВЉЕВИН Михаила ВЛАДИСЛАВ, р. 1920. Мала Иванча, Гроцка, борац ГрочанскопоАунавске чете, погинуо 17. новембра у Драгољу код Белановице у Шумадији.

ЈАКОВЉЕВИН Живана ЖИВКО — Жикула, р. 1922. Бели Поток код Београда, Србин, подофицир бивше југословенске војске, погинуо 1942. године.

ЈАКОВЉЕВИН Живана МИОДРАГ — Цоле, р. 1920. Бели Поток код Београда, Србин, кројач, погинуо у Тулежу фебруара 1942.

ЈАКШИН РЕЉА — Распућин, радник Индустије мотора и трактора у Раковици, дошао из Беотрада, био у Другој чети, погинуо код Тулежа, фебруара 1942. године.

ЈАНКОВИН Инг. БОГДАН, р. 1907. Скобаљ, Смедерево, Србин, борац Грочанскоподоунавске чете, ухваћен као политички радник у срезу подоунавском и стрељан почетком 1944. године.

ЈАНКОВИН М. ВЕСЕЛИН, р. 1920. Дрлупа, Сопот, погинуо 1942.

ЈАНКОВИН Стевана МИЛИВОЈЕ, р. 1922. Лисовић, Сопот, Србин, земљорадник, погинуо у борби са Немцима у Барајеву 24. октобра 1941. године.

ЈЕВИН Светозара РАТКО, р. 1912. у Дрлупи, Космај, Србин, земљорадник, ухваћен за време блокаде Космаја од Немаца и отеран у Београд, где је прво убијен па мртав обешен на Теразијама 17. августа 1941.

ЈЕЛОВАЦ ПЕРА, кројачки радник, дошао из Београда, погинуо.

ЈЕРЕБИН БУРА, Смедерево, борац Грочанскоподоунавске чете; после борбе на Варовницама 25. IX 1941. изгубио везу и вратио се у Смедерево, одакле је и дошао у одред и касније наставио сарадњу са НОПом.

ЈЕРЕМИН Драгише ДРАГУТИН, р. у Барајеву, Посавина, Србин, радник, рањен у борби са Немцима и жандармима у Стојнику почетком августа 1941. остао код куће на лечењу.

ЈЕРКОВИН ЈОВАН, зидарски радник, дошао из Београда, члан КПЈ, комесар Одрета, погинуо у Венчанима октобра 1941. године.

ЈОВАНОВИН М. БЛАГОЈЕ, р. 1925. Сремчица код Београда, Србин, земљорадник, погинуо у борби са четницима у Бељини фебруара 1942. године.

ЈОВАНОВИН Стевана ВЕЛИМИР, р. 1892. У Парцанима, Сопот, Србин, земљорадник, заробљен од Немаца и жандарма у Стојнику августа 1941. отеран у Београд где су га Немци истог месеца стрељали а затим мртвог обесили на Теразијама.

ЈОВАНОВИН БОРБЕ — Јарац, р. 1909. Београд, Србин, књижевник, дошао из Београда, члан КПЈ, комесар Одрета, погинуо јула 1943. у Слатини.

ЈОВАНОВИН С. ИВКО, из Сремчице код Београда, Србин, земљорадник, погинуо 1941. године.

ЈОВАНОВИН МАНОЈЛО, из Пиносаве под Авалом, Србин, земљорадник, у Санцаку прешао у другу јединицу, носилац „Дјартизанске споменице 1941“.

ЈОВАНОВИН МИЛЕ — Буздован, Смедерево, борац Грочанскоподоунавске чете, напустио јединицу и отишао у Београд где је ухваћен, отеран у бањички логор и стрељан.

ЈОВАНОВИН Благоја МИЛЕТА, р. 1922. Неменикуће, Сопот, Србин, ћак ередње железничке школе, погинуо децембра 1941. године.

ЈОВАНОВИН МИОДРАГ — Мицко, р. 1922. у Малом Пожаревцу, Гроцка, Србин, земљорадник, у Санцаку изгубио везу са Одредом и вратио се кући.

ЈОВАНОВИН МИОДРАГ — Пула, из Белог Потока код Београда, погинуо 1941.

ЈОВАНОВИН Милана МИРОСЛАВ — Милан, р. 1915. Пожаревац, Србин, студент права — поштански чиновник, члан КПЈ, дошао из Београда, борац Грочанскоподонавске чете, погинуо у Пријеполу децембра 1943. као комесар баталона у Првој шумадијској бригади, проглашен за народног хероја.

ЈОВАНОВИН Драгомира МОМЧИЛО, р. 1910. Манић, Сопот, Србин, земљорадник, фебруара 1942. ухваћен као рањеник, отеран у логор на Бањици где је стрељан.

ЈОВАНОВИН Животе РАДОВАН — Раде, р. 1904. у Парцанима, Сопот, Србин, земљорадник, члан КПЈ; погинуо као заменик команданта Космајског одреда у Слатини септембра 1941. године.

ЈОВАНОВИН РАДОЈЕ из Сремчице, Србин, земљорадник, био у Првој чети, изгубио везу са четом у Шумадији и вратио се кући.

ЈОВИЧИН ДРАГИЦА — Белка, текстилна радница, р. 1922. Српкиња, дошла из Београда, члан КПЈ, у јесен 1941. прешла у Други београдски баталон Посавског одреда, погинула несрећним случајем после рата као носилац „Партизанске споменице 1941“.

ЈОВИЧИН — **СТОЈКОВИН ЉУБИЦА** — Дроњак, радница, рођена у Поповићу, Сопот, са групом другарица из Одред ухваћена код Љига новембра 1941. од четника Драже Михаиловића, четници су је предали Немцима који су је држали у ваљевком логору одакле је касније пуштена.

ЈОЈИН ОЛГА — Плава, службеник, дошла из Београда.

ЈОСИПОВИН БРАНКО, р. 1922. у Сремчици код Београда, Србин, земљорадник, рањен у Слатини септембра 1941. као рањеник се повукао за Санцак где је прешао у другу јединицу, погинуо је јуна 1943. у бици на Сутјесци.

ЈОЦИН Благоја БУРБЕ — Бида, р. 1921. Поповић, Сопот, Србин, земљорадник, члан СКОЈ-а, ухваћен као курир Одред у јесен 1941. од жандарма, отеран у логор на Бањици где је стрељан.

ЈОЦИН Животе РАДОВАН, р. 1924. у Поповићу, Сопот, Србин, ћак средње пољопривредне школе, погинуо у блокади Космаја августа 1941. године.

„КАМЕНОРЕЗАЦ“, благајник Одред, нестао на Руднику новембра 1941.

„КАСАПИН“, радник, родом из Славоније, погинуо у Тулежу фебруара 1942.

КАТРУ БУРА, браварски радник из села Плочица код Ковина у Банату, погинуо у блокади Космаја 9. августа 1941. године.

КАЧАРЕВИН Милојка ЉУБОМИР, р. 1913. Рипањ, код Београда, Србин, подофицир бивше југословенске војске, радник, погинуо као командир Космајске чете у Камендолу априла 1942. (према сећању неких другова он се звао Никола).

„КЕЛНЕР“, погинуо у Драгољу (Босути) код Белановице новембра 1942., вероватно се звао Никола.

КЛЕМЕНЧИН АНТОН — Мамут, родом из Лике, радник, био на робији у Сремској Митровици пре рата као политички кривац, дошао из Београда, погинуо као пушкомитраљезац у Манићу, новембра 1941. године.

КНЕЖЕВИН, погинуо у Тулежу, фебруара 1942. године.

КОДРАНОВ ЖИВКО, родом из Војводине, радник, дошао из Београда крајем 1941. када је Одред отишао за Санцак, ухваћен почетком 1942. отеран у логор на Бањици и стрељан.

КОКАЈИН МАРИЦА, радница, дошла са супругом кога су звали „Дрводељац“, била болничарка у Првој чети, погинула код Ужица новембра 1941.

КОМЉЕНОВИН Стипе МАТЕ, р. 1903. Травник, Босна, машиновоћа, члан КПЈ, као борац Грочанскопонунавске чете после борбе на Варовницама септембра 1941. дошао у Смедерево где се предао љотићевцима који су га стрељали.

„КОРЧАГИН“ из Малог Мокрог Луга, сеоски слуга, неки другови тврде да се звао Мића.

КОСАЧЕВИЋ РАДЕ, сељак из Кнежевца код Београда, после борбе код Тулежа фебруара 1942. дошао кући где је ухваћен, отеран у бањички логор и стрељан.

КОСТИН БОРА — Цане, радник ИМР, члан КПЈ.

КРАЈИШНИК Мила ЈОВАН, р. 1911. Рубник, Кључ, Босна, дрводељски радник, члан КПЈ, радио у Смедереву, комесар Грочанскопонунавског одреда а затим чете, погинуо крајем 1942. као члан среског повереништва КПЈ за срез понунавски.

КРГА Миле НИКОЛА, р. 1913. Личка Кореница, обућарски радник, члан КПЈ, дошао у Грочанскопонунавску чету из Смедерева, погинуо у Смедереву у лето 1941. године.

КРЕЧАК ГОЛУБАН — Голуб, радник Индустрије мотора у Раковици, дошао из Београда, био интендант чете, погинуо у борби код Тулежа 1942.

КРЊУЛАЦ, берберски радник — Брица, из Купинова у Срему, почетком јануара 1942. рањен на Златибору, остављен у једној кући као тешки рањеник где је умро.

КРСТОВИЕ Р. ДУШАН, Рашка на Ибру, заробљен од Јоштићеваца у току борбе на Варовницама септембра 1941. и стрељан.

КРУНИН Н. ВОЈА, р. 1915. Дрвар, Босна, металски радник, члан КПЈ, радио у Смедереву, погинуо као борац Грочанскопонунавске чете на Варовницама септембра 1941. године.

КУХАР Фрање ПРАВДОСЛАВ, р. 1903. У Италији, Словенац, радник, погинуо 1942. био борац у Грочанскопонунавској чети.

КУБУРОВ ВОЈА, радник, дошао у одред из Београда.

ЛАЗАРЕВИК Обрена ДОБРОСЛАВ, р. село Мокрине, Херцег Нови 1922. столарски радник, Србин, дошао у Одред из Београда, сада носилац „Партизанске споменице 1941“.

ЛАЗАРЕВИК ДРАГИША, кројачки радник из Пожаревца, радио пред рат у Смедереву одакле је дошао у Грочанскопонунавску чету али је убрзо прешао у Пожаревачки партизански Одред, где је ухваћен, отеран у логор на Бањици а затим интерниран у Норвешку где је умро.

ЛАЗАРЕВИК БОКА — Нишлија, студент ветерине, родом из Ниша, дошао у Одред из Београда, погинуо у борби код Тулежа фебруара 1942.

ЛАЗАРЕВИК МИЛАН — Мечка, Кнежевац код Београда, земљорадник, командир чете, погинуо у пролеће 1944. године.

ЛАЗИК ДОБРИВОЈЕ — Варнава, ћак из Влашке код Младеновца, погинуо у зиму 1941/42.

ЛАКИ ИШТВАН — Стеван Гига, р. 1916. у Кикинди, Мађар, студент права, дошао из Београда, погинуо у Венчанима октобра 1941. године.

ЛАЗИК СТЕВАН — Стева жандарм, ћак из Кнежевца код Београда, нестао као рањеник у Санцаку почетком 1942. године.

ЛАТИНСКИ МИЛАН, радник, дошао у одред из Београда. „ЛИКОТА“ дошао из Београда, погинуо код Тулежа фебруара 1942. године.

ЛОНЧАР МИХАИЛО, рудар рудника Црвени брег под Авалом, у Санцаку прешао у другу јединицу, умро после рата као носилац „Партизанске споменице 1941“ године.

ЛОХ Борћа ФРИВКО, р. 1918. Бели Поток под Авалом, радник, погинуо у Венчанима октобра 1941. године.

ЛУКИК ЖИВКО, р. 1904. Маркушица, Винковци, члан СКОЈ-а, сада носилац „Партизанске споменице 1941“ живи у Љубљани.

ЛУКИК ЛАЗАР — Лала шуца, родом из Војводине, остао у Санцаку, погинуо приликом преласка Лима у зиму 1941/42.

ЛУЧАНИН МИЛАН — Мали Шумадинац, ухваћен маја 1942. у Неменикућама од жандарма, отеран у бањички логор.

„ЛУБА", погинуо у Тулежу фебруара 1942. године.

ЉУБИНОВИН ЉУБОМИР, ћак из Земуна, одакле је и дошао у Одред, почетком 1942. отишао на лечење у Ниш и тамо се повезао са организацијама НОП где је остао и укључио се у НОБ у том крају, носилац „Партизанске споменице 1941".

ЉУБОТИНА СТАНКО, р. 1914. Бриње, Лика, Хрватска, радио у железари у Смедереву, члан КПЈ, био у Грочанскоподоунавској чети, погинуо 1942.

„МАЛИ", из Земуна, погинуо у зиму 1941/42. у Космају. ^

МАРИНКОВИН ДРАГИ, радник, дошао у Одред из Београда.

МАРИНКОВИН Боривоја РАДИВОЈЕ, земљорадник из Белог Потока под Авалом, крајем 1941. вратио се из Одрода кући.

МАРИНКОВИН СВЕТИСЛАВ — Цека, земљорадник из Белог Потока под Авалом, дезертирао из Одрода крајем 1941. после чега је пришао непријатељу па је по ослобођењу осуђен на смрт и стрељан, као сарадник окупатора.

МАРИНКОВИН Светозара БУРА, р. 1909. Сибница, Сопот, Србин земљорадник, тешко рањен у Санцаку почетком 1942. и убрзо умро у Новој Вароши.

МАРИНКОВИН ТОМО, Београд.

МАРИН МИЛАН, радник, дошао из Земуна, члан СКОЈ-а, јануара 1942. рањен и ухваћен од четника и збијен на Златибору.

МАРЈАНОВИН ЈАНКО, железнички службеник у Раљи, Сопот, дезертирао 21. новембра 1941. са положаја вршиоца дужности команданта Одрода.

МАРКОВИН БОШКО, р. 1919. с. Радаљ, Мали Зворник, Србија, Србин, капетан бвј.; августа 1941. прекомандован у Посавски одред; сада носилац „Партизанске споменице 1941".

МАРКОВИБ Миће ДРАГОСЛАВ — Дража, р. 1920. Поповић, Сопот, члан КПЈ, комесар чете и заменик комесара Одрода, сада носилац „Партизанске споменице 1941".

МАРКОВИН Милана МИЛОРАД, р. 1904. у Душини, Сопот, Србин, обућар, члан КПЈ, ухваћен од жандарма, отеран у логор на Бањици 1941. и стрељан.

МАРКОВИН Милана МИЛОШ, Амерић, Младеновац, р. 1900. погинуо октобра 1941. године.

МАРКОВИН ЦАНЕ, Младеновац, радник фабрике „Икарус" у Земуну, био водник у Другој чети.

МАРКОВИН Б. ЦВЕТКО, ћак рођен у Нишу, дошао у Одред из Београда, октобра 1941. заробљен од љотићеваца у Америћу и послат у логор у Смедеревској Паланци.

МАРТОН МАНАШ, р. 1910. Нова Црња, Банат, Мађар, радник, члан КПЈ пре рата, заробљен од Немаца на Златибору као интендант Одрета, интерниран у Немачку, умро после рата као носилац „Партизанске споменице 1941“.

МАТЕЈИН Ивана **РАДОСАВ**, р. 1897. у Поповићу, Сопот, опанчар, Србин, члан КПЈ.

МЕВОРАХ МИША, Јеврејин, железнички службеник у Реснику, ухваћен марта 1942. стрељан и мртав обешен у Смедеревској Паланци.

„**МЕТАААЦ**“, радник из Смедерева, погинуо у блокади Космаја.

„**МЕЧЕ**“, ученик за абацију, помоћник пушкомитраљесца.

МЕШТЕРОВИН Др. **БУРА**, лекар, р. 1908. Српски Итебеј, Житиште код Зрењанина, Банат, сада носилац „Партизанске споменице 1941“.

МИКА „Електричар“, Јеврејин, дошао из Београда, приватни намештеник, погинуо на Руднику новембра 1941. имао је и надимак Мика — коњ.

МИЛЕ, из Ресника, дезертирао из Одрета на Руднику новембра 1941.

МИЛЕ, кројач из Умчара.

МИЛЕ, „**МАЗАЛО**“, молерски радник у Београду, родом из Лике; био пушкомитраљезац у Одреду.

МИЛЕНКОВИН ВЛАДА — Курјак, снајдер из Смедерева, био у Грочанскоподунавској чети.

МИЛЕНКОВИН Милојка **РАДИСАВ**, р. 16. VIII. 1920. Парцани, Сопот, ухваћен 1941. и стрељан у логору на Бањици.

МИЛЕНКОВИН Светолика **РАДИСАВ**, р. 1914. Дучина, Сопот, погинуо.

МИЛЕНКОВИН СВЕТОЛИК, радник, нестао на Златибору децембра 1941.

МИЛИЈАНОВИН Димитрија **СТЕВАН** — Бацак, р. 1904. Дучина, Сопот, земљорадник, почетком 1942. са групом рањених и премрзлих бораца ухваћен од непријатеља близу Ваљева и убијен.

МИЛИН НИКОЛА, р. 1915. Српска Црња, пекар у Смедереву, члан КПЈ, борац Грочанскоподунавске чете.

МИЛИСАВЉЕВИН МИЛАН — Жућа, капетан бивше југословенске војске, погинуо у блокади Космаја 9. августа 1941. године.

МИЛИНЕВИН ДОБРИВОЈЕ — Вучко, р. 1916. Дражањ, Гроцка, борац Грочанскоподунавске чете, погинуо фебруара 1944. у Малом Пожаревцу као секретар Среског повереништва КПЈ за срез грочански.

МИЛОВАНОВИЕ Ж. ЉУБОМИР — Гута, рођен у Умчарима, Гроцка, члан КПЈ, борац Грочанскоподоунавске чете, ухваћен од Немаца априла 1942. и стрељан у Младеновцу.

МИЛОЈЕВИН Степана СРЕТЕН, Циганин — Ром, ковач из Лисовића, р. око 1923. изгубио везу са Одредом и дошао кући где је ухваћен од Немаца и убијен крајем октобра 1941. године.

МИЛОШ, погинуо у Тулежу, фебруара 1942. године.

МИЉКОВИН ДУШАН, земљорадник из Ресника, дезертирао из Одред на Руднику, новембра 1941. године.

МИРКОВИН МИОДРАГ — Цига, Циганин — Ром, родом из Мале Иванче, био у Грочанскоподоунавској чети, у Санцаку прешао у другу јединицу, погинуо јуна 1944. као борац Треће чете, Четвртог батаљона Друге пролетерске бригаде.

МИТИН Самуила СВЕТОЗАР — Глина, р. 1918. Горње Селиште, Глина, Банија, Хрватска, стаклорезачки радник, члан КПЈ од пре рата, погинуо у борби на Варовницама 25. септембра 1941. године.

МИТРИН ПАВЛЕ — Пане, графички радник, родом из Славоније, члан КПЈ, дошао из Београда, погинуо у Тулежу фебруара 1942. године.

МИТРОВИН БОЖА — Брзина, у Санцаку прешао у Шести београдски батаљон Прве пролетерске бригаде, погинуо у бици на Сутјесци јуна 1943.

МИТРОВИН ЖИВАН, Бегалица.

МИТРОВИН Милана РАДОЈЕ, рођен 1902. земљорадник, погинуо 1942.

МИХАИЛОВИН Ивана БОРИВОЈЕ — Жуца, р. 1920. Лисовић, Сопот, Србин, радник, изгубио везу са Одредом и вратио се кући где је ухваћен од жандарма и крајем октобра 1941. убијен.

МИХАИЛОВИН Љубисава МИЛИЈАН, земљорадник из Барајева, Посавина, Србин, погинуо у Венчанима октобра 1941. године.

МИХАИЛОВИН Миливоја МИЛОМИР — Момир, р. 1923. Лисовић, Сопот, земљорадник, изгубио везу са Одредом и вратио се кући где је ухваћен од немачке казнене експедиције октобра 1941. и стрељан.

МИХАИЛОВИН Петра НИКОЛА, р. 1910. Лисовић, командир вода, погинуо у Тулежу 1942. године.

МИХАИЛОВИН МИОДРАГ — Киринојац, р. 1922. Смедерево, инсталатерски радник, као борац Грочанскоподоунавске чете заробљен у борби на Варовницама 25. септембра 1941. од л>отићеваца и стрељан.

МИХАИЛОВИН Стипе АНТОН, р. 1905. Ливно, Боона и Херцеговина, дрводељски радник, члан КПЈ, из Смедерева где је

радио, ступио у Грочанскоподунавску чету, погинуо крајем 1941. године.

МИШИН Милорада **ДРАГОСЛАВ**, р. 1911. Дучина, Сопот, земљорадник, ухваћен крајем 1941. и убијен у Сопоту.

МИШИЋ Тихомир **МИЛИША**, подофицир, р. 1920. у Дучини код Сопота, почетком 1942. ухваћен од непријатеља у Санцаку и убијен.

МЛАДЕНОВИЋ. **НИКОЛА**, рођен у Пироту, учио занат у Парцанима у Космају одакле је ступио у Одред, у Санцаку прешао у другу јединицу, сада је носилац „Партизанске споменице 1941“, живи у Алексинцу.

МОМЧИЛОВИН **РАДОМИР** — „Паја Смедеревац“, радник у Смедереву, борац Грочанскоподунавске чете, погинуо марта 1943. у с. Клока у Шумадији као вођа ударне тројке.

„**МОРО**“, родом од Рогознице у Далмацији, морнарички подофицир, био у Другој чети пушкомитраљезац, извесно време био командир чете.

МУФТЕГОВИН **СМАЈО**, столарски радник у Београду, члан КПЈ, комесар Друге чете, погинуо у Међулужју код Младеновца 1942, као политички радник у срезу младеновачком. Према неким документима његово презиме је Буфтеговић.

НАДА, професорка из Београда.

НАДА „Црна“, погинула у Тулежу фебруара 1942. године.

НАФТАЛИ **ДЕМАЈО** — Митар — „Мика електричар“, Јеврејин, браварски чиновник у Београду, члан КПЈ, био на робији у Сремској Митровици као политички кривац, погинуо у блокади Космаја августа 1941.

НЕДЕЛЈКОВИН Богољуба **БРАНИСЛАВ**, р. 1915. Губеревац, Сопот, Србин, земљорадник, погинуо као борац Прве чете у Барајеву 24. октобра 1941. у борби са Немцима.

НЕДЕЛЈКОВИН МИЛОВАН, земљорадник из Сремчице код Београда, Србин, борац Прве чете, крајем 1941. изгубио везу са Одредом и вратио се кући.

НЕПОЗНАТИ **БОРАЦ**, по занимању трговачки путник, дошао из Београда, заробљен од Недићеваца као борац Друге чете септембра 1941. отеран у Београд и даље се за њега не зна.

НИКОЛИН **БЛАГОЈЕ** — Блажа „Црногорац“, приватни чиновник у Београду, командир чете, после борбе код Тулежа напустио Одред и дошао у Београд где је ухваћен и убијен од полиције.

НИКОЛИК МИЛАН — „Красни флот“, р. 1906, Србин, авио-моделар, дошао из Београда, члан КПЈ, у Санџаку прешао у другу јединицу, погинуо у борби на Сутјесци на Вучеву као делегат вода у Првој пролетерској бригади.

НИКОЛИЕ Д. МИОДРАГ — „Попај“, р. 1922. Мали Пожаревац, Гроцка, Србин, радник — машинбравар, борац у Грочанскоподоунавској чети, погинуо у Шумадији у пролеће 1943.

НИКОЛИБ МИТА, кројачки радник, дошао у Одред из Београда.

НИКОЛИК МЛАДЕН — „Цртак“, р. 1918. Шепшин, Младеновац, студент права, члан КПЈ, био у Грочанскоподоунавској чети, погинуо као политички радник средином 1942. године.

НИКОЛИН ПАВЛЕ, студент из Београда (Чукарица).

НИКОЛИН САВА, радник из Смедерева, Грочанскоподоунавска чета.

НИКОЛИН Велимира ТИХОМИР, р. 1907. Мали Пожаревац, Гроцка, погинуо новембра 1941. године.

НОВАКОВИН Велимира МИЛОРАД — „Јоја, Кеџ“, из Малог Пожаревца, Гроцка, железнички радник, предао се жандармима у пролеће 1942. после чега је отеран у бањички логор и стрелан.

НОВАКОВИК РАДЕ, Београд, био водник у Првој чети.

ЊЕГОВАН ВЛАДИМИР — ВЛАТКО, студент права из Глине.

ОБРАДОВИН ДОБРОВОЈЕ ДОЦА, земљорадник из Парцана, крајем 1941. изгубио везу са Одредом, ухваћен од жандарма и предат Немцима, који су га интернирали у Норвешку, сада носилац „Партизанске споменице 1941“.

ОЛИВЕР ВАЊЕК, студент медицине у Београду.

ОЉАЧА ВУЈА, ухваћена са групом другарица из Одрета од четника Драже Михаиловића код Љига и убијена новембра 1941. године.

ОРЕЛ> СТОЈАН — РЕЛЈА, студент теологије, члан КПЈ, после борбе код Тулежа вратио се у Београд, пребацио се у Панчево и погинуо као политички радник на терену Панчева.

ОСТОЈИН ЖАРКО — Лала, р. 1918. код Беле Цркве у Банату, кожарски радник, у Санџаку прешао у другу Пролетерску бригаду, умро као носилац „Партизанске споменице 1941“ пре неколико година.

ОЦОКОЛЈИЕ СТАНИСЛАВ — Цоле, ћак из Београда, члан СКОЈ-а, сада носилац „Партизанске споменице 1941“.

ПАВЛОВИК Милована ВЕЛИМИР, р. 1921. Велика Иванча, Младеновац, Србин, столарски радник, ухваћен и стрељан на Бањици.

ПАВЛОВИК МИКА, р. 1921. Арлупа, Сопот, члан СКОЈ-а, Србин, у Санџаку прешао у другу јединицу, погинуо као борац Прве пролетерске бригаде 1942. године.

ПАВЛОВИН Јована ОБРАД, р. 1900. Лисовић, Сопот, земљорадник — гуслар, изгубио везу са Одредом и вратио се кући где је ухваћен и убијен од непријатеља крајем 1941. године.

ПАВОШЕВИИ ПАВЛЕ — „Паја боксер“, р. 1913. Лобас, Вуковар, Хрватска, обућарски радник, члан КПЈ, дошао из Београда, у Санџаку прешао у Прву пролетерску бригаду, умро 1962. као потпуковник ЈНА и носилац „Партизанске споменице 1941“. године.

ПАВЛОВИН Зорке РАЈКО — „Баштован“, р. 1909. у Барајеву, ухваћен од жандарма октобра 1941. у току борбе у Липовичкој шуми, отеран у Сремчицу и тамо убијен, као борац Прве чете Одред.

ПАНДУРОВИК МИРКО — Лаза, р. 1921. Теслић, Босна, ћак у Смедереву, члан КПЈ, био у Грочанскоподунавској чети и комесар одреда, сада носилац „Партизанске споменице 1941“.

„ПАНТА“

ПАНТЕЛИК Љубомира МИЛИВОЈЕ, р. 1924. у Скопљу, живео у Сибници, Сопот, ћак, Србин, погинуо почетком 1942. године.

ПАНТИК Милутина МИЛИВОЈЕ, р. 1917. Барајево, Посавина, Србин, земљорадник, погинуо у борби код Тулежа фебруара 1942.

ПАУНОВИК МИЛОВАН — Коса, земљорадник из Лисовића, изгубио везу са Одредом и вратио се кући, поново ступио у Одред 1943. године.

ПАШИК из Београда, борац Грочанскоподунавске чете, старији.

ПАШИК, млађи брат, дошао из Београда у Грочанскоподунавску чету.

ПЕЈОВИК БЛАГОТА, Црногорац, родом са Косова, подофицир бивше југословенске војске, са Рудника 21. новембра 1941. дезертирао из Одред, касније поново ступио у партизане.

„**ПЕКАР**“ из Смедерева, рањен као пушкомитраљезац на Златибору код Мирића колиба, као рањеник послат у Санџак где је ухваћен од четника и убијен.

ПЕНЕЗИК БОРА, радник Индустрије мотора Раковица, члан КПЈ, као рањеник дошао на лечење у Београд.

ПЕРА, погинуо у Тулежу.

ПЕРИК ВЕЛИБОР — Бата, металостругар у Смедереву, борац Грочанскоподунавске чете; после борбе на Варовницама

25. IX 1941. izgubio vezu i vratio se u Smederevo gde je kasnije nastavio saradnju sa НОП-ом.

ПЕРИША В. борац Прве чете.

ПЕРИШИН ЈОВО, р. 1923. Вареш, Босна, борац Грочанско-подонавске чете, био радник у Смедереву, у Санцаку прешао у другу јединицу, умро као пуковник ЈНА и носилац Партизанске споменице 1941".

ПЕТКОВИН БОГОЉУБ, р. 1919. у Барајеву, Србин, земљорадник, погинуо у Венчанима октобра 1941.

ПЕТРОВИН МИАЕТА, земљорадник из Велике Иванче, погинуо децембра 1941.

ПЕТРОВИН МИЛОВАН, Циганин — Ром, сељак из Лисовића, отишао у Санцак где је прешао у другу јединицу, погинуо у Босни.

ПЕТРОВИН Трифуна МИЛУТИН, р. 1922. Рожанци, Сопот, Србин, земљорадник, после борбе код Тулежа ухваћен и отеран у логор на Бањици где је стрељан.

ПОЛОВИНА ДАНЕ (Војо), родом из Лике, морнарички подофицир, после борбе на Руднику изгубио везу и дошао на терен Космаја, нестао у зиму 1941/42.

ПОЉАНАЦ БРАНКО, мајор бивше југословенске војске, начелник штаба Одред, умро као носилац „Партизанске споменице 1941".

ПОПОВИН Др. Дејан, дошао из Београда, члан КПЈ, начелник санитета Одред, погинуо у бици на Сутјесци 1943. године.

ПОПОВИН, супруга Др. Дејана, ухваћена од четника Драже Михаиловића код Лзига, новембра 1941. и убијена.

РАДАН БОГДАН, родом из Меке Груде, Херцеговина, металски радник у Индустрији мотора и трактора у Раковици код Београда, погинуо на Јабуци септембра 1943, као борац Друге пролетерске бригаде.

РАДОВАНОВИН Милоша ЖИВОРАД — Жика Космајац, р. 1922. у Сибници, Србин, земљорадник, у Санцаку прешао у Прву пролетерску бригаду, умро после рата као официр ЈНА и носилац „Партизанске споменице 1941".

РАДОЈИЧИН МИЛУТИН — Шуца, р. 1914. Арнајево, Посавина, обућарски радник дошао у Одред из Београда, сада носилац „Партизанске споменице 1941".

РАНКОВИН ЧЕДОМИР, р. 1908, Поповић, Сопот, Србин, учитељ, члан КПЈ, командир чете, ухваћен крајем 1941. од четника, предат полицији, отеран у логор на Бањици и стрељан.

РАЈНПРЕХТ ФРИДРИХ, столарски радник из Осјека, дошао у Одред из Београда, погинуо у блокади Космаја 9. августа 1941. године.

РАТКОВИК Инг. БОРА, из Брестовика код Гроцке, Србин, био у Грочанскоподунавској чети али је исту брзо напустио и пасивизирао се.

РАЦА, опанчар, рањен на Златибору јануара 1942. године.

РИСТОВИН МИОДРАГ — Мија, опанчар из Лисовића, Србин, у Санцаку прешао у другу јединицу, сада је носилац „Партизанске споменице 1941“.

САВИН НИКОЛА — Тобија, шустер, дошао из Београда, погинуо на Златибору у с. Шљивовици почетком јануара 1942.

САРИН ЈУРЕ, р. 1917. Дрвар, Босна, металски радник, члан КПЈ, партијски руководиоца Грочанскоподунавског одреда, односно Грочанскоподунавске чете, сада носилац „Партизанске споменице 1941“.

СВИЛАР ДАНЕ, обућарски радник, р. 1916. село Шкаре, Оточац, Лика, Хрватска, члан КПЈ, избеглица из Босне, дошао из Београда, погинуо код Тулежа фебруара 1942.

„СЕВЕР“, омладинац из Београда.

СЕКУЛИН Предрага ЈАНКО, ћак, р. 1922. Поповић, Сопот, Србин, погинуо као заменик командира Космајске чете Првог шумадијског одреда децембра 1942. у Даросави.

СЕКУЛИН МИЛЕНТИЈЕ, р. 1920. Поповић, Сопот, Србин, радник фабрике Рогожарски, погинуо на Златибору почетком 1942.

СЕКУЛИН М. ПРЕДРАГ — Цале, р. 1921. Поповић, Сопот, Србин, ћак, погинуо на Златибору јануара 1942.

СИМЕУНОВИН Марка ВИТОМИР, р. 1914. Дучина, Сопот, бродски столарски радник.

СИМИН Благоја ДУШАН, обућарски радник, р. 1915. Крагујевац, члан КПЈ, дошао из Београда, у Босни прешао у другу јединицу, сада носилац „Партизанске опоменице 1941“.

СИМИН ЛЈУБИША, ћак из Барајева, крајем новембра изгубио везу са Одредом и вратио се кући.

СИМОВИН Мирка ДУШАН, р. 10. VI 1914. у селу Мала Попина, Грачац, Црна Гора, дипломирани правник, судски приправник, Црногорац, као командир чете рањен на Руднику, послат на лечење у Учице, нестао на Златибору.

СИНГЕР СЛАВКО, Јеврејин, дошао из Београда, члан КПЈ, у Санцаку прешао у другу јединицу, умро пре неколико година као носилац „Партизанске споменице 1941“.

СЛАВИЈАЦ ЛАЗАР, радник, дошао у Одред из Београда.

СПАСОЈЕВИН Чедомира РАДОМИР, р. 1921. Губеревац, Сопот, Србин, земљорадник, погинуо у Барајеву октобра 1941.

СРДАНОВИН ТИХОМИР, кафеџија, Врчин.

СТАТКИН Живана ДРАГОЛ>УБ, р. 1922. Поповић, погинуо октобра 1941.

СТАНКОВИК Илије АЛЕКСАНДАР, р. 1923. Умчари, Гро-чанскоподоунавска чета, погинуо 1941.

СТАНКОВИН Радована ЖИВКО, р. 1922. Рожанци, Сопот, Србин, земљорадник, после борбе код Тулежа 1942. ухваћен у селу, отеран у логор на Бањици и стрељан.

СТАНКОВИН Илије АЛЕКСАНДАР, рођен 1923. у Умчари-ма, Гроцка, погинуо септембра у борби на Варовницама код Младеновца.

СТАНКОВИН НИКОЛА, судија, р. 1904. Височка Ржана код Пирота, у Санцаку прешао у другу јединицу, сада носилац „Партизанске споменице 1941“.

СТАНКОВИН Илије СВЕТОЗАР, р. 1920. Умчари, радник, Србин, Грочанскоподоунавска чета, погинуо 1941. године.

СТАНКОВИН СВЕТОМИР — Француз, из Железника код Београда, изгубио везу са Одредом на Руднику новембра 1941. и вратио се кући где је ухваћен и отеран у бањички логор.

СТАНОЈЕВИН НАДА — Нада црна, из Ресника код Београда, дезертирала из Одрода на Руднику 21. новембра 1941.

СТЕВА, радник, дошао из Београда.

СТЕВАНОВИН Тихомира МИЛАН, р. 1911. Лисовић, Сопот, погинуо у Тулежу фебруара 1942. године.

СТЕВАНОВИН МИЛЕНКО — Мића, ћак, Мали Пожаревац, Гроцка, после борбе на Варовницама септембра 1941. напустио Грочанскоподоунавску чету и вратио се кући.

СТЕВАНОВИН Радоице МИЛОВАН, земљорадник из Лисовића, Сопот, у Санцаку прешао у другу јединицу, погинуо у току НОР-а.

СТЕВАНОВИН Недељка МИЛОВАН — Каља, р. 1920. Барајево, Посавина, Србин, столарски радник, на Руднику изгубио везу са Одредом, вратио се кући где је ухваћен и отеран у бањички логор, касније пуштен и наставио сарадњу са НОП-ом.

СТЕПАНОВИН Милована МИЛОШ, р. 1923. Амерић, Младеновац, погинуо у околини Ужица крајем 1941. године.

СТЕПАНОВИН ЖИВОЈИН — Жоја, земљорадник из Малог Пожареваца, р. 1919, Гроцка, борац Грочанскоподоунавске чете, у Санцаку прешао у другу јединицу, умро као носилац „Партизанске споменице 1941“.

СТЕФАНОВИН ИВАН — Срба, р. 1912. Смедерево, Србин, радник, водник, после ослобођења умро као носилац „Партизанске споменице 1941“ и ордена народног хероја.

СТЕФАНОВИН МИЛОШ, Амерић код Младеновца.

СТЕФАНОВИН САВА, р. 1912. Нагоричане, Македонија, Македонац, члан КПЈ, пекарски радник у Смедереву, био у Гро-

чанскоподунавској чети, почетком 1942. са групом рањених и промрзлих партизана ухваћен од непријатеља близу Ваљева у селу Сушици и убијен.

СТОЈАНОВИН БРАНИСААВ — Браца, правник из Бања Луке, Босна, члан КПЈ, дошао у Одред из Београда са групом избеглица из Босне међу којима је био и Душан Угреновић, погинуо као водник Прве чете у Тулежу фебруара 1942. године.

СТОЈКОВИН Бурђа МИЛИВОЈЕ — Мића, р. 1919. Умчари, Гроцка, студент медицине, Србин, Грочанскоподунавска чета, ухваћен од Немаца и жандарма крајем 1942. као члан СП КПЈ за срез грочански, отеран у Београд и стрељан; народни херој.

СТОЈКОВИН Д. МИХАИЛО, Трстеник, заробљен у борби на Варовницама септембра 1941. од љотићеваца и стрељан.

СТОЈКОВИН БОРБЕ — „Американац“, Умчари, радник, Грочанскоподунавска чета, крајем 1941. прешао у Пожаревачки партизански одред где је заробљен и интерниран у Норвешку, умро је после ослобођења као носилац „Партизанске споменице 1941“.

„ТАЛИЈАН“, подофицир бивше југословенске војске, нестало на Златибору јануара 1942. године.

ТАЛОВИН АЛЕКСАНДАР — Мали Посавац (Аца Посавац), ћак из Остружнице код Београда, заробљен у зиму 1942/43. у Раниловићу, отеран у логор и стрељан.

ТАШИН МИЛИВОЈЕ — Бели, земљорадник, Барајево, Србин, сада носилац „Партизанске споменице 1941“.

ТЕПАВАЦ ИЛИЈА, Кнежевац код Београда, новембра 1941. са Рудника се вратио кући.

ТЕПАВАЦ МИРКО — Бели, ћак гимназије у Земуну, после краћег времена по партијском задатку је враћен из Одрета у Земун.

ТОДОРОВИН ДРАГИЊА — Драга, професорка, ухваћена од четника Драже Михаиловића 1941. код Лџига и убијена.

ТОДОРОВИН Драгомира ЈОВАН, земљорадник, р. 1920. Парцани, Сопот, после борбе код Тулежа као тежак рањеник ухваћен и отеран у логор, преживео је рат.

ТОДОРОВИН МИЛУТИН, р. 10. VIII 1901. Рајковац, Топола, Србин, професор, члан КПЈ, командант Одрета, ухваћен почетком новембра код Лџига од четника Драже Михаиловића, предат Немцима који су га стрељали у Ваљеву, 27. новембра 1941. на Крушику.

ТОДОРОВИН СТЕВАН — Пекар, пекарски радник, избеглица, дошао из Београда, после борбе код Тулежа ухваћен од полиције и био у логору, преживео је рат.

ТОМИИ СЛОБОДАН, ђак из Београда, погинуо новембра 1941. на Руднику, члан СКОЈ-а.

ТОМАЦ БУРО, столарски радник из Славоније, члан СКОЈ-а, дошао из Београда, у Санцаку изгубио везу са Одредом и дошао у Београд где је ухваћен од специјалне полиције и стрељан.

ТОПИИ ТОМА, радник из Смедерева, члан КПЈ, као борац Грочанскоподунавске чете убрзо по доласку исту напустио и вратио се у Смедерево.

„ГРАМВАЈАЦ“, радник из Београда, тешко рањен новембра 1941. у Манићу, ухваћен од четника Драже Михаиловића код Л>ига.

ТРИФУНОВИИ БЛАГОЈЕ — Крца, Лисовић, Сопот, Србин, земљорадник, изгубио везу са Одредом 1941. и дошао кући, умро у току рата.

ТРИФУНОВИИ ИВАН — Сикирица, р. 1906. Лисовић, Сопот, Србин, учитељ, члан КПЈ, тешко рањен у Слатини септембра 1941. и убрзо умро.

ИУРУВИЈА ТОДЕ, р. 1920. Кобачић, Книн, Хрватска, Србин, студент медицине, дошао у Одред из Београда, у Санцаку прекомандован у другу јединицу, сада носилац „Партизанске споменице 1941“.

УГРЕНОВИИ Дане Душан, р. 1919. Босанска Крупа, Србин, наредник у Краљевој гарди бивше југословенске војске, априлски рат га затекао у Београду, са осталим јединицама се повлачио до Шумадије, а затим се вратио у Београд где је ухватио везу са друговима који су организовано радили за НОП и преко њих се пребацио у Космајски одред, од децембра 1941. до фебруара 1942. био је командант Одрета, погинуо је фебруара 1942. у Живковцу код Белановице у Шумадији, где му је подигнут споменик.

УМЈЕНОВИИ МИЛОРАД — Мића, р. 1922. Прван код Бања Луке, Босна, члан КПЈ, у Санцаку прешао у другу јединицу, погинуо код Пријепоља децембра 1943. проглашен је за народног хероја.

ФАИЛ ЈОСИП, р. 1919. у Решици, Румунија, електричарски радник, члан КПЈ, заробљен у борби на Варовницама 25. IX 1941. од љотићеваца и стрел>ан.

ФИЛИПОВИИ ВОЈА, радник „Шела“ на Чукарици, дошао из Београда, у Санцаку прешао у другу јединицу, био у пратећем батал>ону Врховног штаба НОВ и ПОЈ, умро после рата као носилац „Партизанске споменице 1941“.

ФИЛИПОВИИ ДОБРИВОЈЕ — Крња, р. у Бистрици, Санцак, лимарски радник, члан КПЈ, дошао из Београда (Раковице), погинуо код Тулежа фебруара 1942.

ФИЛИПОВИК МИЛЕ, р. у Бисгрици, Санцак, (брат Крњин), радник, дошао из Београда, погинуо код Тулежа фебруара 1942. године.

ФИЛИПОВИК РАДОВАН — Црвени, р. у Стојнику код Аранђеловца, подофицир бивше југословенске војске, заробљен од Немаца и стрељан у Младеновцу априла 1942. године.

ФРАЊО, родом из Баната, пореклом Немац, молер, дошао из Београда јула 1941. године.

ФРАТРОВИН ПЕТАР — Галама, железничар, родом из Далмације, члан КПЈ од пре рата, дошао из Београда, тешко рањен октобра 1941. после чега је пребачен у болницу београдског батаљона Посавског одреда, где је умро приликом покрета болнице у Дражевцу 13. октобра 1941. године.

ФРИЦ, немачки официр — Пилот, заробљен у Брестовику, био борац у Грочанскопонунавској чети, крајем септембра 1941. болестан ухваћен од Немаца и убијен.

ХЕЛМУТ ПАУЛ — Милорад, рођен у Немачкој, немачки војник, ваздухопловни техничар, због неслагања са Хитлеровом политиком напустио јединицу, успео да се повеже са сарадницимама НОП у Београду и дође преко везе у Одред августа 1941., тешко рањен октобра на Жутом Оглавку код Раниловића у борби са жандармима, ухваћен од жандарма и отеран у Венчане, где је умро и сахрањен.

ХОРВАТ Павла ВАЛЕНТ, р. 1920. Горње Предријево, Подравска Слатина, Хрватска, члан КПЈ, заробљен као борац 3. чете на Варовницама 25. септембра 1941. од љотићеваца и стрељан.

ХРИСТИН МИОДРАГ, ковач, Барајево, дезертирао у јесен 1941. и ступио у жандарме.

ХУЛА ВОЈИН, р. 1926. дошао из Београда, погинуо у Драгољу код Белановице у Шумадији новембра 1941. године.

ЦЕГЛЕДИ ВУКОСАВА, приватни намештеник, дошла из Београда са групом другарица из Одреда ухваћена почетком новембра 1941. код Лзига од четника Драже Михаиловића и убијена.

ЦЕГЛЕДИ РУДОЛФ, Јеврејин, дошао из Београда, погинуо код Венчана у Шумадији, октобра 1941. године.

ЦЕНИН, из Умчара, погинуо на Варовницама 25. септембра 1941. године.

ЦРВЕНЧАНИН ВЕРА, студент, дошла из Београда, члан КПЈ, септембра 1941. прекомандована у Посавски одред, сада носилац „Партизанске споменице 1941“, живи у Београду.

ЦРЊАКОВИН Љ»убомира САВА, р. 1908. Парцани, Сопот, Србин, радник, после повратка Одреда из Санцака ухваћен од четника и убијен фебруара 1942. године.

ТОМИБ САОБОДАН, ђак из Београда, погинуо новембра 1941. на Руднику, члан СКОЈ-а.

ТОМАЦ БУРО, столарски радник из Славоније, члан СКОЈ-а, дошао из Београда, у Санцаку изгубио везу са Одредом и дошао у Београд где је ухваћен од специјалне полиције и стрељан.

ТОПИН ТОМА, радник из Смедерева, члан КПЈ, као борац Грочанскоподунавске чете убрзо по доласку исту напустио и вратио се у Смедерево.

„ГРАМВАЈАЦ“, радник из Београда, тешко рањен новембра 1941. у Манићу, ухваћен од четника Драже Михаиловића код Л>ига.

ТРИФУНОВИН БЛАГОЈЕ — Крца, Лисовић, Сопот, Србин, земљорадник, изгубио везу са Одредом 1941. и дошао кући, умро у току рата.

ТРИФУНОВИН ИВАН — Сикирица, р. 1906. Лисовић, Сопот, Србин, учитељ, члан КПЈ, тешко рањен у Слатини септембра 1941. и убрзо умро.

НУРУВИЈА ТОДЕ, р. 1920. Кобачић, Книн, Хрватска, Србин, студент медицине, дошао у Одред из Београда, у Санцаку прекомандован у другу јединицу, сада носилац „Партизанске споменице 1941“.

УГРЕНОВИН Дане Душан, р. 1919. Босанска Крупа, Србин, наредник у Краљевој гарди бивше југословенске војске, априлски рат га затекао у Београду, са осталим јединицама се повлачио до Шумадије, а затим се вратио у Београд где је ухватио везу са друговима који су организовано радили за НОП и преко њих се пребацио у Космајски одред, од децембра 1941. до фебруара 1942. био је командант Одрета, погинуо је фебруара 1942. у Живковцу код Белановице у Шумадији, где му је подигнут споменик.

УМЈЕНОВИН МИЛОРАД — Мића, р. 1922. Прван код Бања Луке, Босна, члан КПЈ, у Санцаку прешао у другу јединицу, погинуо код Пријепоља децембра 1943. проглашен је за народног хероја.

ФАИЛ ЈОСИП, р. 1919. у Решици, Румунија, електричарски радник, члан КПЈ, заробљен у борби на Варовницама 25. IX 1941. од љотићеваца и стрељан.

ФИЛИПОВИН ВОЈА, радник „Шела“ на Чукарици, дошао из Београда, у Санцаку прешао у другу јединицу, био у ираћећем батал>ону Врховног штаба НОВ и ПОЈ, умро после рата као носилац „Партизанске споменице 1941“.

ФИЛИПОВИН ДОБРИВОЈЕ — Крња, р. у Бистрици, Санцак, лимарски радник, члан КПЈ, дошао из Београда (Раковице), погинуо код Тулежа фебруара 1942.

ФИЛИПОВИЕ МИЛЕ, р. у Бистрици, Саицак, (брат Крњин), радник, дошао из Београда, погинуо код Тулежа фебруара 1942. године.

ФИЛИПОВИЕ РАДОВЛН — Црвени, р. у Стојнику код Аранђеловца, подофицир бивше југословенске војске, заробљен од Немаца и стрељан у Младеновцу априла 1942. године.

ФРАЊО, родом из Баната, пореклом Немац, молер, дошао из Београда јула 1941. године.

ФРАТРОВИН ПЕТАР — Галама, железничар, родом из Далмације, члан КПЈ од пре рата, дошао из Београда, тешко рањен октобра 1941. после чега је пребачен у болницу београдског батаљона Посавског одреда, где је умро приликом покрета болнице у Дражевцу 13. октобра 1941. године.

ФРИЦ, немачки официр — Пилот, заробљен у Брестовику, био борац у Грочанскоподоунавској чети, крајем септембра 1941. болестан ухваћен од Немаца и убијен.

ХЕЛМУТ ПАУЛ — Милорад, рођен у Немачкој, немачки војник, ваздухопловни техничар, због неслагања са Хитлеровом политиком напустио јединицу, успео да се повеже са сарадницимама НОП у Београду и дође преко везе у Одред августа 1941., тешко рањен октобра на Жутом Оглавку код Раниловића у борби са жандармима, ухваћен од жандарма и отеран у Венчане, где је умро и сахрањен.

ХОРВАТ Павла ВАЛЕНТ, р. 1920. Горње Предријево, Подравска Слатина, Хрватска, члан КПЈ, заробљен као борац 3. чете на Варовницама 25. септембра 1941. од љотићеваца и стрељан.

ХРИСТИН МИОДРАГ, ковач, Барајево, дезертирао у јесен 1941. и ступио у жандарме.

ХУЛА ВОЈИН, р. 1926. дошао из Београда, погинуо у Драгољу код Белановице у Шумадији новембра 1941. године.

ЦЕГЛЕДИ ВУКОСАВА, приватни намештеник, дошла из Београда са групом другарица из Одред ухваћена почетком новембра 1941. код Лшга од четника Драже Михаиловића и убијена.

ЦЕГЛЕДИ РУДОЛФ, Јеврејин, дошао из Београда, погинуо код Венчана у Шумадији, октобра 1941. године.

ЦЕНИН, из Умчара, погинуо на Варовницама 25. септембра 1941. године.

ЦРВЕНЧАНИН ВЕРА, студент, дошла из Београда, члан КПЈ, септембра 1941. прекомандована у Посавски одред, сада носилац „Партизанске споменице 1941“., живи у Београду.

ЦРЊАКОВИН Л>убомира САВА, р. 1908. Парцани, Сопот, Србин, радник, после повратка Одред из Санцака ухваћен од четника и убијен фебруара 1942. године.

ЦРЊАНСКИ ВОЈА — Текстилац, радник фабрике „Моравија“ у Београду, учествовао у палењу гараже „Форд“ и другим акцијама у Београду, одакле је дошао у Одред, погинуо је у борби код Тулежа, фебруара 1942. године.

ЧААЕНИН ЗОРА, кројачка радница, дошла из Београда; вероватно заробљена и убијена од четника Драже Михаиловића на Равној Гори новембра 1941.

ЧЕТНИК ЈОВАН, р. 1912. Цетина, Книн, Далмација, члан КПЈ, Србин, текстилни техничар, дошао из Београда, у Санцаку прешао у другу јединицу, погинуо као командант батаљона Друге далматинске бригаде код Даниловграда у Црној Гори 1944. године.

ЧЕХ, погинуо у Манићу у Космају, новембра 1941. године.

ЧОЛИН СЛАВКО, студент технике, шпански борац, члан КПЈ, радник у фабрици Индустрије мотора Раковица, дошао из Београда, партијски руководиолац Друге чете, командир Четврте чете.

ШАНДОР МАЈОР, р. 1914. Нови Бечеј, Банат, Мађар, пластичарски радник, члан КПЈ, дошао из Београда, водник вода у Првој чети, после борбе код Тулежа са Мукеровом групом се пребацио у Јесеницу и Поморавље, где је у борби са жандармима погинуо.

ШАРАНОВИН Јанка БОРБЕ — Бока, рођен 1904. у Слатини код Даниловграда, Црногорац, учитељ, члан КПЈ од јесени 1941., био учитељ у Орашцу код Аранђеловца одакле је дошао у Космајски одред, из Санцака прешао из Одрода у Црну Гору, умро после рата као официр ЈНА и носилац „Партизанске споменице 1941“.

ШВАБИН МИХАИЛО, р. 1919. Буковик, Аранђеловац, Србин, графички радник, члан КПЈ, октобра прешао у Посавски одред, сада носилац „Партазанске споменице 1941“.

ШИМЧЕНКО НАТАША, р. 1915. СССР, Русиња, лекар, Земун, члан СКОЈ-а и КПЈ, погинула јануара 1942. као референт санитета Одрода у с. Шљивовици на Златибору.

„ШОФЕР“, по одлуци Штаба Одрода стрељан новембра 1941. године.

ШТЕРНИН МАКСИМ — Маки, Београд, Јеврејин, студент медицине, у Санцаку прешао у другу јединицу, сада носилац „Партизанске споменице 1941“.

УЧЕСИИКА НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКЕ БОРБЕ СА КОЈИМА
 ЈЕ ПИСАЦ РАЗГОВАРАО ПРИКУПЉАЈУНИ ПОДАТКЕ ЗА
 ПИСАЊЕ ОВЕ КЊИГЕ

Андрић Родољуб Рода, Београд; Анђелковић Живојин Жине, Београд; Белошевац Бора, Београд; Бенић Велика, Београд; Блажић Павле, Младеновац, Београд; Борић Зага, Врбица, Младеновац; Борић Михаило, Врбица; Бркић Велько Миша, Београд; Бркић Милорад Ицин, Баћевац, Београд; Василић Марјан Маре, Београд; Виторовић Александар Цига, Шепшин, Београд; Виторовић Милета Сликар, Шепшин, Нови Сад; Владетић Петар Галама, Београд; Гавриловић Михаило Миша, Београд; Гаврић Драгомир Гавра Кицош, Губеревац; Дамњановић Марковић Божидарка Кика, Младеновац, Београд; Дедакин Вукашин, Београд; Димитријевић Радисав Рајко, Баћевац, Београд; Дробњак Драга, Рипањ; Баковић Рајко, Београд; Бурашиновић Војин Костја, Београд; Ерић Живорад Жика, Лисовић; Живановић Љубомир Брка, Дучина, Београд; Живковић Мика Ната, Марковац, Београд; Живковић Милан Ујак, Београд; Зечевић Славко, Липовац, Београд; Ивановић Миладин, Даниловград, Београд; Ивовић Љубомир Шуца, Дучина, Београд; Илић Владимир Шуца, Парцани, Београд; Илић Милојко, Парцани, Младеновац; Јеремић Драгутин, Барајево, Београд; Јовановић Илија Лала, Београд; Јосиповић Срба, Стублине, Барич, Београд; Катић Живоград Жиле, Баћевац; Катић Миливоје Миле, Баћевац, Београд; Качаревић Смиљка, Бабе; Косовац Војислав Воја, Београд; Костадиновић Светомир Станко, Смедерево; Кушић Раде, Београд; Лазаревић Доброслав, Београд; Љубоје Лазар Миле, Београд; Максимовић Мића, Раља, Београд; Марић Петар Јаза, Београд; Марковић Драгослав Дража, Поповић, Београд; Марковић Жива, Мала Иванча; Матић Миша, Дрлупа; Маћешић Бранко, Београд; Милићевић Данко, Дражањ, Београд; Милосављевић Алексије, Рогача, Београд; Милошевић Чедомир Чеда, Неменикуће, Београд; Михаиловић Боривоје Бора, Лисовић, Београд; Михаиловић Добривоје, Баћевац, Београд; Михаиловић Љубивоје, Баћевац, Београд; Михаиловић Милисав Жарко, Стојник, Ваљево; Недељковић Бранко, Београд; Нешковић Благоје, Београд; Николић Душан Душко, Београд; Николић Радомир Милош, Баћевац; Новаковић Живота Дика, Дубона, Београд; Новичић Чедомир, Бабе; Обрадовић Добривоје, Парцани, Младеновац; Оцокољић

Станистав Цоле, Београд; Павловић Бора Дискусија; Павловић Павле, Манић; Пандуровић Мирко Лаза, Београд; Пантелић Радован Пура, Баћевац, Београд; Пантић Велимир Веља, Парцани; Париповић Бура, Београд; Петровић Милорад Шумац, Буринци; Пољанац Бранко, Београд; Попадић Милан Француз, Неменикуће; Поповић Јованка Буба, Београд; Прица Илија, Београд; Прокић Благоје Блажа, Гроцка; Радовановић Жика, Сибница, Београд; Радовановић Света Црни, Неменикуће; Радојевић Живадин, Водањ; Радојичић Милутин Шуца, Арнајево, Београд; Радојковић Ивица, Луњевац, Смедерево; Ристановић Драгиша, Кнежевац, Београд; Ристић Славко, Стојник, Београд; Секулић Драга, Поповић; Симић Милорад Жарко, Ковачевац, Београд; Станковић Никола, Сопот, Београд; Стевановић Милован Каља, Барајево; Стевановић Милојко, Мали Пожаревац, Београд; Угреновић Проко, Београд; Урошевић Милка, Стојник; Црвенчанин Вера, Београд; Чалић Нада, Београд; Чолич Славко Шпанац, Београд; Чолић Тихомир Баца, Поповић; Штернић Максим, Београд

- АВИИ ЈНА — Архив Војно-историјског института ЈНА
- АСРС — Архив Социјалистичке републике Србије
- ВШ НОПО Југославије — Врховни штаб НОПО Југославије
- ГШ НОПО Југославије — главни штаб Народноослободилачких партизанских одреда Југославије
- ГШ НОПОС — Главни штаб Народноослободилачких партизанских одреда Србије
- ГШС — Главни штаб Народноослободилачких партизанских одреда Србије
- Зборник ДПНОР — Зборник докумената и података о НОР југословенских народа
- ИАБ — Историјски архив Београда
- Космајски НОП Одред — Космајски народноослободилачки партизански одред
- Командант ГШС — Командант Главног штаба народноослободилачких партизанских одреда Србије
- Комесар ГШС — Комесар Главног штаба НОПО Србије
- ОП КПЈ Младеновац — Окружно повереништво Комунистичке партије Југославије за округ младеновачки
- ОПМ — ОП КПЈ Младеновац
- ОК КПЈ Младеновац — Окружни комитет КПЈ за округ младеновачки
- ОКМ — ОК КПЈ Младеновац
- ОП КПЈ Аранђеловац — Окружно повереништво КПЈ за округ аранђеловачки
- ОК КПЈ Крагујевац — Окружни комитет КПЈ за округ крагујевачки

ОКК — Окружни комитет КПЈ за округ крагујевачки

ПК КПЈ — Покрајински комитет комунистичке партије Југославије за Србију

ПКС — ПК ПКЈ

СК Космаја — Срески комитет Комунистичке партије за срез космајски

Ова књига, коју посвећујем Космајским партизанима, писана је са сврхом да прикаже њихова главна дејства у току Народноослободилачког рата, од јула 1941, до октобра 1944. године.

Књига је написана на основу нашег и непријатељског сачуваног архивског материјала, мемоарске грађе, штампе, књига и других публикација и писаних извора и разговора са многим другарицама и друговима који су били у Космајским партизанима, односно учествовали у Народноослободилачкој борби у овом крају. У одређеној мери приказани су и услови у којима су Космајски партизани вршили акције и водили борбе против окупатора и њихових помагача, јер су оне пред капијама Београда биле изузетно тешке што је увећавало допринос Космајских партизана општеној ослободилачкој борби, не само у војном већ и у моралном и политичком погледу.

Када се пише о Космајским партизанима и Народноослободилачкој борби у округу Младеновачком (Београдском), увек се мора имати у виду веома значајно место и улога у томе и партијске организације и Народноослободилачког покрета Београда. Не само зато што је у Београду било седиште Окружног комитета КПЈ за округ Београдски, Месног комитета КПЈ Београда и Покрајинског комитета КПЈ за Србију с којима су Срески комитет КПЈ за Космај и Месни Комитет КПЈ за Смедерево и Окружни комитет КПЈ за округ Младеновачки одржавали везу што је било од неочењивог значаја, и што је из Београда добијана одређена помоћ у пропагандном, санитетском и другом материјалу и муницији, већ нарочито што је из Београда од јула 1941. до октобра 1944. појединачно и у мањим и већим групама одлазило на десетине и стотине другарица и другова у Одред и храбро се борили у редовима Космајских партизана, а многи од њих су и јуначки погинули. Од шеснаест народних хероја који су се борили у редовима Космајских партизана, седам њих је дошло из Београда.

И поред тога што су на најосетљивијем подручју за окупатора и под зидинама Београда од почетка устанка па до ослобођења пламтеле устаничке пушке, о Народноослободилачкој борби у Космају и бившем округу Младеновачком (Београдском) и дејствима Космајских партизана, до сада је врло мало писано, нема довољно скупљене и обрађене грађе, не постоји ниједан зборник сећања учесника НОР-а, не постоји ниједно целовито дело, поготово монографија или научни рад о активности организација КПЈ, народноослободилачких одбора, омладине, жена, војних десетина и чета, односно сеоским оружаним илегалним војним јединицама; о лечењу рањеника, обавештајној служби, систему веза у селима и округу и везама са Београдом, Шумадијским, Сремским и Пожаревачким партизанима, куририма, пунктovima; социјалном саставу учесника НОБ-е, о народним херојима Космаја и Космајских партизана, учитељима Космаја и другим аспектима и облицима НОР-а и Народноослободилачког покрета у овом крају. Досада није одржан ниједан округли сто, трибина или научни скуп о НОБ-и у округу Младеновачком, а на прсте се могу избројати уметничка остварења посвећена надчовечанским ратним напорима народа овог краја и Космајских партизана поднетих у одсудној борби на живот и смрт са окрутним окупаторима и њиховим слугама за националну слободу, социјалну правду и демократију.

Посебно нису обрађени ни хроничарски а камо ли научно значајнији периоди НОБ-е у овом крају као што су:

1. Опште политичке и економске прилике за време Краљевине Југославије и активност КПЈ нарочито у годинама пред НОР;

2. Догађаји везани за Двадесет седми март и Априлски рат и отпор јединица бивше југословенске војске надирућим немачким трупама код Велике Плане Младеновца и Раље 1941. године;

3. Припреме за оружани устанак, април—јун 1941. године;

4. Формирање Космајско-посавског, односно Космајског и Грочанског НОП одреда и почетак оружаног устанка; блокада Космаја као прва и највећа акција Немаца на југословенском ратишту да униште партизана и стварање полуслободне и слободне територије и нових органа народне власти; полет устанка од првих оружаних акција до септембра 1941; покушај сарадње са четницима;

5. Борбе за одбрану полуслободне и слободне територије у Космају; заједничка дејства Космајског одреда и Другог батаљона Посавског НОПО од друге половине септембра до половине новембра 1941;

6. Одлазак Космајског одреда за Санџак и повратак у Космај и његова дејства на том путу од друге половине новембра 1941. до борбе код Тулежа фебруара 1942. и уништења Мукерове групе у Јасеници и Поморављу почетком марта 1942;

7. Војно-политичке прилике у Космају од новембра 1941. до фебруара 1942. када Космајски одред није био на овом терену; формирање илегалних Војних десетина и чета по селима као новог облика оружане борбе; формирање самосталне партизанске чете;

8. Партизанске акције у Космају од марта до јуна 1942;

9. Активност Космајских партизана, односно Космајске и Грчанско-подонавске чете у саставу Првог шумадијског одреда од јула 1941. до априла 1943; образовање Окружног повереништва КПЈ за округ младеновачки и среских повереништава КПЈ и даљи развој НОП у округу;

10. Обнављање Космајског одреда маја 1943. и његова дејства до друге половине децембра 1943; формирање батаљона у одреду и издвајање људства за Прву шумадијску бригаду; заједничка дејства са Првом шумадијском бригадом и батаљоном сремских партизана;

11. Здружена дејства Космајског и Првог шумадијског одреда (Привремена бригада) од краја децембра 1943. до средине фебруара 1944; општа војно-политичка ситуација и терор четника ДМ у округу;

12. Дејства Космајског одреда од марта до октобра и ослобођења овог краја 1944; образовање Окружног народноослободилачког и среских народноослободилачких одбора; издвајање људства из Одрета за формирање Друге шумадијске бригаде; заједничка дејства Одрета и Друге шумадијске бригаде; борба за жетву; терор непријатеља; формирање Космајске бригаде; последње борбе одреда и ослобођење овог краја.

Све ово указује на потребу свестраније публицистичке, научне и уметничке обраде НОП и оружане борбе у овом северном делу Шумадије што је и дуг садашњих и будућих генерација према учесницима НОБ посебно према палим жртвама јер се садашњост не може разумети без познавања прошлости. Све то одразило се и на овај рад и његов квалитет што ће, верујем, читаоци имати у виду, јер сваком ко имало познаје тежину оваквог подухвата сасвим је јасно да је немогуће да се он и у бољим приликама, иоле потпуније оствари.

А да није лако писати сведочи и позната анегдота о енглеском писцу и државнику Волтеру Ралију (или Ролију, ни Енглези га не изговарају једнако) који је, пишући историју света, чуо под прозором неку грају. Отворио је прозор и видео како се група грађана жестоко препире око једног инцидента који се пред њима одиграо. Ко је је инцидент изазвао и зашто је до њега дошло? Историчар се замислио: ако је спорна истина о догађају који се пред очима одиграва, како је могуће установити неспорну историјску истину о догађајима који су се збивали далеко од очију и у далека времена? Писац је разочаран погледао свој историјски спис, покупио га и бацио у ватру.

И поред тога што су на најосетљивијем подручју за окупатора и под зидинама Београда од почетка устанка па до ослобођења пламтеле устаничке пушке, о Народноослободилачкој борби у Космају и бившем округу Младеновачком (Београдском) и дејствима Космајских партизана, до сада је врло мало писано, нема довољно скупљене и обрађене грађе, не постоји ниједан зборник сећања учесника НОР-а, не постоји ниједно целовито дело, поготово монографија или научни рад о активности организација КПЈ, народноослободилачких одбора, омладине, жена, војних десетина и чета, односно сеоским оружаним илегалним војним јединицама; о лечењу рањеника, обавештајној служби, систему веза у селима и округу и везама са Београдом, Шумадијским, Сремским и Пожаревачким партизанима, куририма, пунктовима; социјалном саставу учесника НОБ-е, о народним херојима Космаја и Космајских партизана, учитељима Космаја и другим аспектима и облицима НОР-а и Народноослободилачког покрета у овом крају. Досада није одржан ниједан округли сто, трибина или научни скуп о НОБ-и у округу Младеновачком, а на прсте се могу избројати уметничка остварења посвећена надчовечанским ратним напорима народа овог краја и Космајских партизана поднетих у одсудној борби на живот и смрт са окрутним окупаторима и њиховим слугама за националну слободу, социјалну правду и демократију.

Посебно нису обрађени ни хроничарски а камо ли научно значајнији периоди НОБ-е у овом крају као што су:

1. Опште политичке и економске прилике за време Краљевине Југославије и активност КПЈ нарочито у годинама пред НОР;

2. Догађаји везани за Двадесет седми март и Априлски рат и отпор јединица бивше југословенске војске надирућим немачким трупама код Велике Планае Младеновца и Рађе 1941. године;

3. Припреме за оружани устанак, април—јун 1941. године;

4. Формирање Космајско-посавског, односно Космајског и Грочанског НОП одреда и почетак оружаног устанка; блокада Космаја као прва и највећа акција Немаца на југословенском ратишту да униште партизанае и стварање полуслободне и слободне територије и нових органа народне власти; полет устанка од првих оружаних акција до септембра 1941; покушај сарадње са четницима;

5. Борбе за одбрану полуслободне и слободне територије у Космају; заједничка дејства Космајског одреда и Другог батаљона Посавског НОПО од друге половине септембра до половине новембра 1941;

6. Одлазак Космајског одреда за Санцак и повратак у Космај и његова дејства на том путу од друге половине новембра 1941. до борбе код Тулежа фебруара 1942. и уништења Мукерове групе у Јасеници и Поморављу почетком марта 1942;

7. Војно-политичке прилике у Космају од новембра 1941. до фебруара 1942. када Космајски одред није био на овом терену; формирање илегалних Војних десетина и чета по селима као новог облика оружане борбе; формирање самосталне партизанске чете;

8. Партизанске акције у Космају од марта до јуна 1942;

9. Активност Космајских партизана, односно Космајске и Грочанско-подунавске чете у саставу Првог шумадијског одреда од јула 1941. до априла 1943; образовање Окружног повереништва КПЈ за округ младеновачки и среских повереништава КПЈ и даљи развој НОП у округу;

10. Обнављање Космајског одреда маја 1943. и његова дејства до друге половине децембра 1943; формирање батаљона у одреду и издвајање људства за Прву шумадијску бригаду; заједничка дејства са Првом шумадијском бригадом и батаљоном сремских партизана;

11. Здружена дејства Космајског и Првог шумадијског одреда (Привремена бригада) од краја децембра 1943. до средине фебруара 1944; општа војно-политичка ситуација и терор четника ДМ у округу;

12. Дејства Космајског одреда од марта до октобра и ослобођења овог краја 1944; образовање Окружног народноослободилачког и среских народноослободилачких одбора; издвајање људства из Одред за формирање Друге шумадијске бригаде; заједничка дејства Одред и Друге шумадијске бригаде; борба за жетву; терор непријатеља; формирање Космајске бригаде; последње борбе одреда и ослобођење овог краја.

Све ово указује на потребу свестраније публицистичке, научне и уметничке обраде НОП и оружане борбе у овом северном делу Шумадије што је и дуг садашњих и будућих генерација према учесницима НОБ посебно према палим жртвама јер се садашњост не може разумети без познавања прошлости. Све то одразило се и на овај рад и његов квалитет што ће, верујем, читаоци имати у виду, јер сваком ко имало познаје тежину оваквог подухвата сасвим је јасно да је немогуће да се он и у бољим приликама, иоле потпуније оствари.

А да није лако писати сведочи и позната анегдота о енглеском писцу и државнику Волтеру Ралију (или Ролију, ни Еенглези га не изговарају једнако) који је, пишући историју света, чуо под прозором неку грају. Отворио је прозор и видео како се група грађана жестоко препире око једног инцидента који се пред њима одиграо. Ко је је инцидент изазвао и зашто је до њега дошло? Историчар се замислио: ако је спорна истина о догађају који се пред очима одиграва, како је могуће установити неспорну историјску истину о догађајима који су се збивали далеко од очију и у далека времена? Писац је разочаран погледао свој историјски спис, покупио га и бацио у ватру.

Познато је и да историјски догађаји трпе различита тумачења и од њихових учесника и од писаца и научника који их обрађују, без обзира колико они желе да буду објективни и непристрасни. Но и поред тога треба радити да би се многи догађаји отргли од заборава. И Бертолд Брехт је писао да историја види само оно што је осветљено, а што је у тами превића.

Уз све то треба се подсетити и изреке — ко ради тај и греша, — па вероватно и у овој књизи има пропуста и грешака што у току писања писцу није било познато. Стога молим све читаоце који желе да ми на то укажу своје примедбе доставе Секцији Космајске бригаде при Градском одбору СУББНОР-а Београда, или својим општинским одборима СУБНОР-а како би се то могло да користи за евентуално друго издање ове књиге или за наредне публикације ове и сличне врсте.

И овом приликом се захваљујем свим другарицама, друговима, установама и организацијама који су ми помогли да овај рад завршим и да се он објави.

Веома сам захвалан другарици Божидарки Кики Дамњановић — Марковић и друговима: Мирку Пандуровићу Лази, Кузману Николићу и Радисаву Рајку Димитријевићу, а нарочито рецензентима Љубомиру Ивковићу Шуци и Александру Виторовићу Циги, који су прочитали рукопис и својим примедбама и сугестијама пружили ми велику помоћ да буде овакав какав излази пред читаоце.

Посебно се захваљујем другу Драгославу Дражи Марковићу, Председнику Скупштине Социјалистичке федеративне републике Југославије, који је прегледао рукопис и написао предговор.

Захвалност дугујем и академском сликару другу Милети Виторовићу, првоборцу Космајског НОП одреда, што је омогућио да његови аутентични цртежи из НОР-а красе ову књигу.

Драгослав Димитријевић Бели

Март 1982.
Београд

Димитријевић Богољуба Драгослав Бели, публициста, рођен је 31. маја 1928. у селу Баћевицу, општина Барајево, град Београд у сиромашној породици. После завршене основне школе, од оца столара учио је занат.

Учесник је НОП-а од почетка 1943, члан Савеза комунистичке омладине Југославије постао је новембра 1944, а члан Комунистичке партије Југославије (СК) је од априла 1945. године.

Од лета 1944. је у Космајском партизанском одреду, а од јесени исте године је у Двадесет првој српској народноослободилачкој и ударној дивизији, где је био помоћник пушкомитраљесца, пушкомитраљезац, делегат вода а рат је завршио као политички комесар Митраљеске чете Четврте српске народноослободилачке ударне бригаде.

Апсолвирао је право на београдском универзитету.

Прве написе објавио је у листу Главног штаба омладинских радних бригада за изградњу аутопута Београд — Загреб „Браство-Јединство" 1949. године. Од тада је објавио више фељтона и чланака у „Вечењим новостима", „НИН-у", „Политици", „Завичају", „Светлости", „Годишњаку града Београда", зборницима у издању „Војног дела" и другим публикацијама.

Сарађивао је на књигама: „Србија, лепоте и знаменитости" и „Барајево и околина".

Писац је „Прегледа важнијих догађаја из НОБ-а за подручје општине Барајево", књиге „Космај .V НОБ-у" и књиге: Баћевац у НОБ-и.

- Административни речник места: др Гојко Никетић, Београд, 1931.
 Аранђеловац и околина; Београд, 1961.
 Бугарска окупација 1941—1945. К1: др Димитрије Кулић.
 Бугарска у окупираној Србији: Војноисторијски Гласник бр. 4;
 Бгд. 1952.
 Буна: Мирко Милојковић, Београд 1971.
 Београдска операција: ВИИ ЈНА, Београд, 1964.
 Борба Србије 1941—1945: Мома Марковић, Београд, 1952.
 Београд: др Јован Марјановић, Београд, 1964.
 Барајево и околина: Београд, 1974.
 Војни пуч и 27 март: Н. Миловановић, Београд, 1960.
 Војна енциклопедија, Београд, 1973.
 Војводина у борби 1941—1945: Ж. Атанацковић, Нови Сад, 1939.
 Врели брегови: Т. Расулић, Београд, 1969.
 Глас народног фронта Србије 1943—1949.
 Група партизанских одреда у западној Србији у зиму 1941/42:
 Милорад Јанковић, Београд, 1967.
 Генерал Милан Недић: Станислав Краков; Искра, Минхен, 1963.
 Град на Јасеници: Зорица Павловић-Томашевић и Миодраг Милић,
 Бгд. 1972.
 Грађански рат у Србији: Бор. М. Карапанџић; Кливленд, Охајо,
 САД, 1958.
 Друга пролетерска, књ. 1.: Београд, 1967.
 Друга пролетерска дивизија: Јово Вукотић, Београд, 1972.
 Двадесетпет година Социјалистичке Југославије, Београд, 1968.
 Дефинитивни резултати пописа становништва од 31. јануара 1921.
 у Краљевини Југославији, Сарајево, 1932.
 Други светски рат, К1: Винстон Черчил, Београд, 1968.
 Диктатура краља Александра: С. Прибићевић, Београд, 1968.
 Други светски рат К 1-2, Београд, 1970.
 Енциклопедија Лексикографског завода: Загреб, 1961.
 Живот и дела Карађорђа и његових војвода и јунака: К. Н. Не-
 надовић, Београд, 1971.
 Жене Србије у НОБ, Београд, 1975.
 Зборник докумената и података о НОР југословенских народа,
 Том I (Борбе у Србији), Том II, Том IX к. 3 итд.

- Западна Србија 1941: Дојчило Митровић, Београд, 1975.
- Записи из ослободилачког рата: Р. Чолаковић, Сарајево, 1946.
- Записи из добровољачке војске, II, III — Минхеи, 1955; IV — Минхен 1956. и V — Минхен 1959.
- Информативни приручник о Југославији, К. 1. Београд, К. 1. Београд, 1971.
- Извештај пише ко преживи: В. Цветковић, Београд, 1962.
- Именик насељених места у ФНРЈ: Београд, 1951.
- Издајник и ратни злочинац Дража Михаиловић пред судом, Бгд. 1964.
- Историјски архив КПЈ, Т1, К1-2; Београд, 1949.
- Именик Места у Југославији, Београд, 1973.
- Ја и моји ратни другови: Кика Дамњановић-Марковић, Београд, 1979.
- Југославија у априлском рату 1941: В. Терзић, Титоград, 1963.
- Југославија у II светском рату; П. В. Брајовић — Буро, Бгд. 1977.
- Крв на лишћу: М. Милојковић, Београд, 1955.
- Кнежевина Србија: М. Б. Милићевић, Београд, 1876.
- Космај у НОБ: Д. Димитријевић-Бели, Београд, 1972.
- Космај — Насел>а, К26: Б. Дробњаковић, Београд, 1930.
- Ко је ко у Југославији, Београд, 1957.
- Ко је ко у Југославији: Хронометар, 1970.
- КПЈ у Србији 1941—1945, К1: др Венцесалв Глишић, Београд, 1975.
- КПЈ у Србији 1941—1945, К2: Др Милан Борковић, Београд, 1974.
- Колубарска битка: Милан Раденковић, Београд, 1959.
- Космајски борац, број 1—8, година 1944.
- Космајски омладинац, број 1; година 1944.
- Липе у НОБ, хроника, рукопис: Мирко Оклопција, Смедерево Лазаревац и околина, Београд, 1962.
- Људи и догађаји који се не заборављају: Загреб, 1961.
- Међународни односи Југославије у току II светског рата: Д. Пленча Моји поверљиви разговори са Хитлером: Раушинг; „Биноза“, Загреб 1945.
- Моји разговори са Мусолинијем: Др. Владислав Стокић, Минхен, 1967.
- Милан Недић: Петар Мартиновић — Бајица, УСА, Чикаго, 1956.
- Непокорени Друговац: Р. Пауновић, Нови Сад, 1967.
- Ни рат ни пакт: М. Стојадиновић, Ријека, 1970.
- Напредни учитељски покрет између два рата: Р. Вуковић, Бгд. 1968.
- Народни хероји Југославије: НИП Младост, К1-2; Београд, 1975.
- Народни хероји Србије, Београд, 1951.
- НОР и Револуција у Србији 1941—1945, Београд, 1972.
- Надомак Београда: С. Костадиновић Станко, Нови Сад, 1968.
- Ослободилачки рат народа Југославије 1941—1945, Београд, 1957.
- Оснивачки конгрес КП Србије, Београд, 1972.
- Окупаторска подела Југославије: Др. Ф. Чулиновић, Београд, 1970.
- Партизанке прве пролетерске, Београд, 1978.
- Први шумадијски одред: М. Станковић, Београд, 1963.
- Поменик знаменитих људи у српскога народа новијег доба: М. Б. Миличевић, Београд, 1888.
- Први и Други српски устанак: Вук Караџић, Београд, 1947.
- Преглед историје СКЈ, Београд, 1963.
- Прва пролетерска, Београд, 1963.

- Политички записи: др И. Рибар, Београд, 1948.
- Политички живот Југославије 1914—1945, Београд, 1973.
- Ратна сећања активиста југословенског радничког покрета — Зборник, Београд, 1961.
- Рудник у борби за слободу: М. Милосављевић, Г. Милановац, 1975.
- Речник свију вароши, варошица и засеока у Србији: К. Јовановић, Београд, 1872.
- Самоубиство Југославије: Др Данило Грегорић; „Југоисток“, Бгд. 1942.
- Суђење члановима политичког и војног руководства организације Драже Михаиловића, Београд, 1945.
- Срем у НОБ и социјалистичкој револуцији: Ж. Атанацковић, Бгд. 1968.
- Саопштења Државне комисије за утврђивање ратних злочина • 1946—1948.
- Санџак у НОБ: М. Буковић, Београд, 1964.
- Сећања учесника НОБ у Шумадији: Аранђеловац, 1972.
- Стазама пролетера: В. Бурашиновић Костја, Београд, 1961.
- Стварање и развој југословенске армије: Београд, 1951.
- Слом старе Југославије: Др Фердо Чулиновић, Загреб, 1958.
- Стварање нове Југославенске државе: Др Ф. Чулиновић, Загреб, 1959.
- Србија у рату и револуцији 1941—1945; Београд, 1976.
- Статистички годишњак Краљевине Југославије 1938/1939, Бгд. 1940.
- Тамнава у НОБ: П. Петковић, Београд, 1974.
- Тајна и јавна сарадња четника са окупатором, Београд, 1976.
- Тридесет година устанка, Београд, 1970.
- Усправни у векове (Ваљевски НОП одред): А. Јевтић, Валчево, 1974.
- Фашистичке и профашистичке организације и бандитизам у Југославији, Београд, 1953.
- Херој Камен: Светозар Николић Браца,
- Хронологија ослободилачке борбе народа Југославије 1941—1945; Бгд. 1964.
- Хронологија СКЈ 1919—1969: М. Сентић — С. Сигетлија — М. Поточки. Загреб 1970.
- Хроника Звездаре: Т. Расулић, Београд, 1971.
- Централна Србија у НОБ: А. Виторовић, Београд, 1967.
- Четници у Другом свјетском рату 1941—1945: Ј. Томашевић, Загреб 1979.
- Чукарица: Раднички покрет и НОБ: Београд, 1972.
- Шумадијска Колубара: П. Ж. Петровић, Београд, 1949.

	Страна
Дисциплина — — — — — — — — — — — — — — — —	31
Храброст — — — — — — — — — — — — — — — —	32
Другарство — — — — — — — — — — — — — — — —	33
Иницијатива — — — — — — — — — — — — — — — —	33
Издржљивост, пожртвованост и конспиративност — —	33
„Мн 'оћемо слободу, а рат 'оће жртве“, — — — — — — — — — —	33
Покушај ослобођења затвореника у Сопоту — — — — — — — — — —	39
Рушење пруге у Угриновцима, акције у Младеновцу и Ковачевцу, борба у Влашкој — јануарски предах — — — — — — — — — —	40
Извештај штаба првог шумадијског одреда о активности одреда, стању у њему и приликама на терену — — — — — — — — — —	46
Далџи развој народноослободилачке борбе у округу младеновачком (београдском) — — — — — — — — — — — — — — — —	51
Упад у Белановицу, — — — — — — — — — — — — — — — —	52
Формирање грочанскоподунавске чете — — — — — — — — — —	53
Акције у Барошевцу и Венчанима — — — — — — — — — — — —	55
Акције космајске и грочанскоподунавске чете крајем фебруара и почетком марта у округу младеновачком (београдском) — — —	56
Организовање политичког и културно-просветног рада у одреду и на терену — — — — — — — — — — — — — — — —	65
Напад на недићевце у Азањи — — — — — — — — — — — — — —	67
Активност космајске чете у току месеца марта и априла — — —	68
Борба против Немаца и љотићеваца на Жутом Оглавку —	68
Репресалије окупатора и терор квислинга — — — — — — — —	69
Борба против љотићеваца у Лисовићу — — — — — — — — — —	70
Припреме ковачевачких омладинаца за одлазак у партизане —	77
Борба грочанскоподунавске чете против Немаца и недићеваца код Маринковог забрана — — — — — — — — — — — — — — — —	78
Борба на Маџарској равни — — — — — — — — — — — — — — — —	81
 НАПОМЕНЕ — — — — — — — — — — — — — — — —	 84
 ДЕЈСТВА КОСМАЈСКОГ НОП ОДРЕДА ОД МАЈА ДО ДЕЦЕМБРА 1943. ГОДИНЕ — — — — — — — — — — — — — — — —	 85
Општа ситуација у округу младеновачком (београдском) у пролеће 1943. године — — — — — — — — — — — — — — — —	85
Обнављање Космајског одреда — — — — — — — — — — — — — —	87
Акције прве космајске чете у току маја и почетком јуна — — —	93
Акције друге чете у току маја и јуна — — — — — — — — — —	96
Војно-политичка ситуација у округу и стање у одреду средином јуна 1943. године — — — — — — — — — — — — — — — —	100
Појава четника Драже Михаиловића — — — — — — — — — — — —	102
Борба против недићеваца и Немаца у Влашкој — — — — — — — —	104
Злочин окупатора код Раље — — — — — — — — — — — — — —	106
Акције прве чете у току јула и августа — — — — — — — — — —	107
Акције друге чете јула месеца — — — — — — — — — — — — — —	113
Борба против недићеваца у Кусадку — — — — — — — — — — —	116
Војно-политичко и међуокружно паргијско саветовање у Шумадији	119
Формирање Треће чете и њене акције у јулу и августу и формирање Четврте чете — — — — — — — — — — — — — — — —	121
Долазак Првог батаљона народноослободилачке војске Србије на терен округа младеновачког (београдског) — — — — — — — — — —	123

	Страна
Формирање војних јединица и политичких организација Драже Миханловића у округу младеновачком (београдском) —	124
Посавска чета — — — — — — — — — — — — — —	127
Акције прве чете у току септембра и октобра — — — — — — — — — —	129
Акције Треће и Четврте чете у току септембра и октобра — — — — — — — — — —	131
Налазно се пред народним устанком — — — — — — — — — —	136
Борбено садејство са првом шумадијском бригадом — — — — — — — — — —	137
Формирање Прве шумадијске брихаде — — — — — — — — — —	137
Долазак групе војних и политичких руководиоца из Босне у Шумадију по наређењу Врховног штаба НОВ и ПОЈ	138
Дејства бригаде у Космају — — — — — — — — — —	139
Напад прве чете Космајског одреда на четнике у Губеревцу	140
Повратак сремског батаљона — — — — — — — — — —	146
Борба против Немаца у Бождаревцу и Великом Борку — — — — — — — — — —	150
Борба против четника и љотићеваца у Селевцу — — — — — — — — — —	153
Борба против четника у Дучини и Великој Иванчи — — — — — — — — — —	155
Измене у штабу одреда — — — — — — — — — —	156
Одлазак Космајског одреда у Шумадију — — — — — — — — — —	157
Кретање и акције треће чете — — — — — — — — — —	159
Војно-политичка ситуација у округу младеновачком (београдском) у другој половини 1943. године — — — — — — — — — —	162
НАПОМЕНЕ —	170
ДЕЈСТВА КОСМАЈСКОГ ОДРЕДА У САСТАВУ ПРИВРЕМЕНЕ БРИГАДЕ, ОД КРАЈА 1943, ДО СРЕДИНЕ ФЕБРУАРА 1944. ГОДИНЕ	179
Не постоји директива за формирање бригаде — — — — — — — — — —	180
Борба у Брезовцу — — — — — — — — — —	181
Борба против четника и недићеваца у Крушевици — — — — — — — — — —	182
Масовна хапшења сарадника НОП-а у Космају — — — — — — — — — —	183
Бригада у округу младеновачком (београдском) — — — — — — — — — —	183
Повратак у Шумадију — — — — — — — — — —	190
Реорганизација и стање у одреду — — — — — — — — — —	190
Повратак Космајског одреда на његов терен је нужно — — — — — — — — — —	193
Борба у Јеловику — — — — — — — — — —	194
Бригада је у тешком положају због недостатка муниције — — — — — — — — — —	196
Чувати снаге и онемогућити непријатељске концентрације — — — — — — — — — —	197
Четнички злочини у грочанском срезу — — — — — — — — — —	197
Четничко-немачка сарадња — — — — — — — — — —	198
Четнички (светосавски) конгрес у селу Ба — — — — — — — — — —	200
Разбијање четничке јуришне бригаде у Даросави — — — — — — — — — —	204
Борба против четника у Миросавцима — — — — — — — — — —	206
Реорганизација бригаде и борба против четника и жандарма у Пољаници — — — — — — — — — —	207
Стални покрети — — — — — — — — — —	209
Ситуација је тешка — бригада се мора расформирати — — — — — — — — — —	211
На свом терену — — — — — — — — — —	213
ДЕЈСТВА КОСМАЈСКОГ ОДРЕДА ОД ФЕБРУАРА ДО ОКТОБРА 1944. ГОДИНЕ —	215
Општа ситуација у округу — — — — — — — — — —	215

Кадар је у ^{главном} очуван — — — — — — — — — —	218
Партијске и скојевске организације — — — — — — — — — —	219
Активност прве чете у току месеца марта на терену младеновачког и јасеничког среза — — — — — — — — — —	220
Пожаревачки партизани у космајском одреду — — — — — — — — — —	221
Месни партизани (војне сеоске десетине) — — — — — — — — — —	223
Активност 2. чете у Космају у току месеца марта — — — — — — — — — —	224
Активност 3. чете на терену грочанског и подунавског среза у току марта — — — — — — — — — —	224
Народ је расположен за одлучну борбу — — — — — — — — — —	227
Сусрет са Шумадинцима — — — — — — — — — — — — — —	228
Крах Недићеве мобилизације у Подунављу — — — — — — — — — —	229
Реорганизација одреда у Суводолу — — — — — — — — — —	229
Немци скрећу пажњу четницима — — — — — — — — — —	230
Наш одред оперише надомак Београда — — — — — — — — — —	230
Отпор народа расте и постаје све жешћи — — — — — — — — — —	232
Борбе у Суводолу, код Малог Орашја и у Друговцу — — — — — — — — — —	234
Борба против Немаца, љотићеваца и недићеваца у Петријеву Реорганизација одреда у Друговцу и формирање нових батаљона — — — — — — — — — — — — — —	235
Злочини четника у Друговцу — — — — — — — — — — — — — —	236
Отпор народа Липа — — — — — — — — — — — — — — — —	240
Борба против недићеваца у Губеревцу и Стојнику — — — — — — — — — —	243
Одлазак у Шумадију — — — — — — — — — — — — — — — —	244
Подунавље полуслободно. Постоје услови и потреба за формирање бригаде. Нужно је да имамо добар и јак одред — — — — — — — — — — — — — —	244
Борба на Вагану и прослава 1. маја на Букуљи — — — — — — — — — —	245
Препад на четнике у Дрлупи — — — — — — — — — — — — — —	245
Борба у Дучини — — — — — — — — — — — — — — — — — —	246
Формирање Друге шумадијске бригаде — — — — — — — — — — — — — —	246
Стање у одреду — — — — — — — — — — — — — — — — — —	247
Четници о свом понашању и састајању са Немцима. Пљачка становништва од стране четника — — — — — — — — — — — — — —	249
Борба против четника у Дубони, Друговцу, Селевцу, Суводолу и Петријеву — — — — — — — — — — — — — — — —	251
Упад у Сопот —	254
Борбена спремност одреда — — — — — — — — — — — — — — — —	255
Борбе против четника у Дрлупи, Малом Пожаревцу, Државцу и у Друговцу — — — — — — — — — — — — — — — —	256
Стање на савезничким фронтима и југословенском ратишту — — — — — — — — — — — — — — — —	257
Војно-политичка ситуација у округу младеновачком — (београдском) — — — — — — — — — — — — — — — — — —	259
Борбе за одбрану полуслободне територије у Подунављу — — — — — — — — — — — — — — — —	263
Долазак друге шумадијске бригаде на терен округа младеновачког (београдског) — — — — — — — — — — — — — — — —	265
Борба Космајског одреда и Друге шумадијске бригаде против четника на Равном Гају код Малог Орашја — — — — — — — — — —	266

Борба против Немаца на Космају — — — — —	272
Заједничка дејства Космајског одреда и 2. шумадијске бригаде у Шумадији — — — — —	272
Одбрана жетве — — — — —	274
Неуспео покушај пребацавања Посаво-тамнавског одреда из Срема у Космај« Савезничко оружје у Космају — — — — —	275
„... команданти (четнички) су поступали према народу тако да су се мало разликовали од окупатора и других народних непријатеља." — — — — —	279
„Равногорство у Космају значи: насиље, прогонство најбољих, неморал и пуну корупцију...", — — — — —	281
Узалудно чекање савезничких авиона — — — — —	282
Реорганизација одреда у Друговцу — — — — —	282
Основни проблем дана за нас су оружје и муниција — — — — —	284
Акције одреда у другој половини августа — — — — —	286
Стање у округу, успешна одбрана жетве, — пред општим народним устанком — — — — —	288
Последња велика акција удружених снага Немаца, четника, љотићеваца и недихеваца у округу младеновачком (београдском) — — — — —	290
Преглед важнијих догађаја у Србији и на балканском ратишту — — — — —	295
Немци признају: на подручју Космаја знатно је појачана партизанска активност — — — — —	297
Масовно ступање нових бораца у одред — — — — —	298
Ускоро ће се и у нашем Београду победоносно вити застава Народноослободилачке војске — — — — —	299
Курири, везе, пунктови — — — — —	300
Борба против Немаца у Ропчеву — — — — —	304
Расуло четника — — — — —	305
Формирање Прве космајске бригаде — — — — —	308
Последње борбе за ослобођење овог краја — — — — —	309
Задатак је извршен — — — — —	318
Напомена — — — — —	322
ПРБИ ГОВОР КОЈИ ЈЕ ПРЕДСЕДНИК ВААДЕ ДЕМОКРАТСКЕ ФЕДЕРАТИВНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ, МАРШАЛ ЈОСИП БРОЗ ТИТО ОДРЖАО У ШУМАДИЈИ — МЛАДЕНОВЦУ 18. ЈУНА 1945. ГОДИНЕ	323
НАРОДНИ ХЕРОЈИ КОЈИ СУ СЕ БОРИЛИ У РЕДОВИМА КОСМАЈСКИХ ПАРТИЗАНА — — — — —	331
ШТАБ КОСМАЈСКО-ПОСАВСКОГ НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА (2—31. јул 1941) — — — — —	333
ПРЕГЛЕД ЧЛАНОВА ШТАБА КОСМАЈСКОГ НОП ОДРЕДА „РАДЕ ЈОВАНОВИЋ" — — — — —	333
ДРУГАРИЦЕ И ДРУГОВИ КОЈИ СУ СЕ БОРИЛИ У КОСМАЈСКИМ ПАРТИЗАНИМА — НОСИОЦИ „ПАРТИЗАНСКЕ СПОМЕНИЦЕ 1941. ГОДИНЕ" — — — — —	335
БОРЦИ КОСМАЈСКОГ НОП ОДРЕДА — ГЕНЕРАЛИ ЈНА — — — — —	336

БОРЦИ КОСМАЈСКОГ НОП ОДРЕДА — ШПАНСКИ БОРЦИ — —	
ПОДАЦИ О БОРЦИМА КОСМАЈСКОГ НОП ОДРЕДА „РАДЕ ЈО-	
ВАНОВИЋ." 1941. ГОДИНЕ — — — — — — — — — —	337
СПИСАК УЧЕСНИКА НАРОДНООСАОБОДИЛАЧКЕ БОРБЕ СА КО-	
ЛИМА ЈЕ ПИСАЦ РАЗГОВАРАО ПРИКУПЉЕНЕ ПОДАТКЕ ЗА	
ПИСАЊЕ ОВЕ КЊИГЕ — — — — — — — — — —	361
СПИСАК СКРАЋЕНИЦА _ _ _ _ _ _ _ _ _ _	363
ПОГОВОР _ _ _ _ _ _ _ _ _ _	365
БЕЛЕШКА О ПИСЦУ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _	369
ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА _ _ _ _ _ _ _ _ _ _	371
РЕГИСТАР ИМЕНА (I књига) _ _ _ _ _ _ _ _ _ _	375
РЕГИСТАР ПОЈМОВА (I књига) — — — — — — — — — —	385
РЕГИСТАР ИМЕНА (II књига) — — — — — — — — — —	395
РЕГИСТАР ПОЈМОВА (II књига) — — — — — — — — — —	403